

B
13
UK.10

Postul. w.

Ms. 2336

~~Ant.~~

Amstel. Bot: 20 w

4897.6.

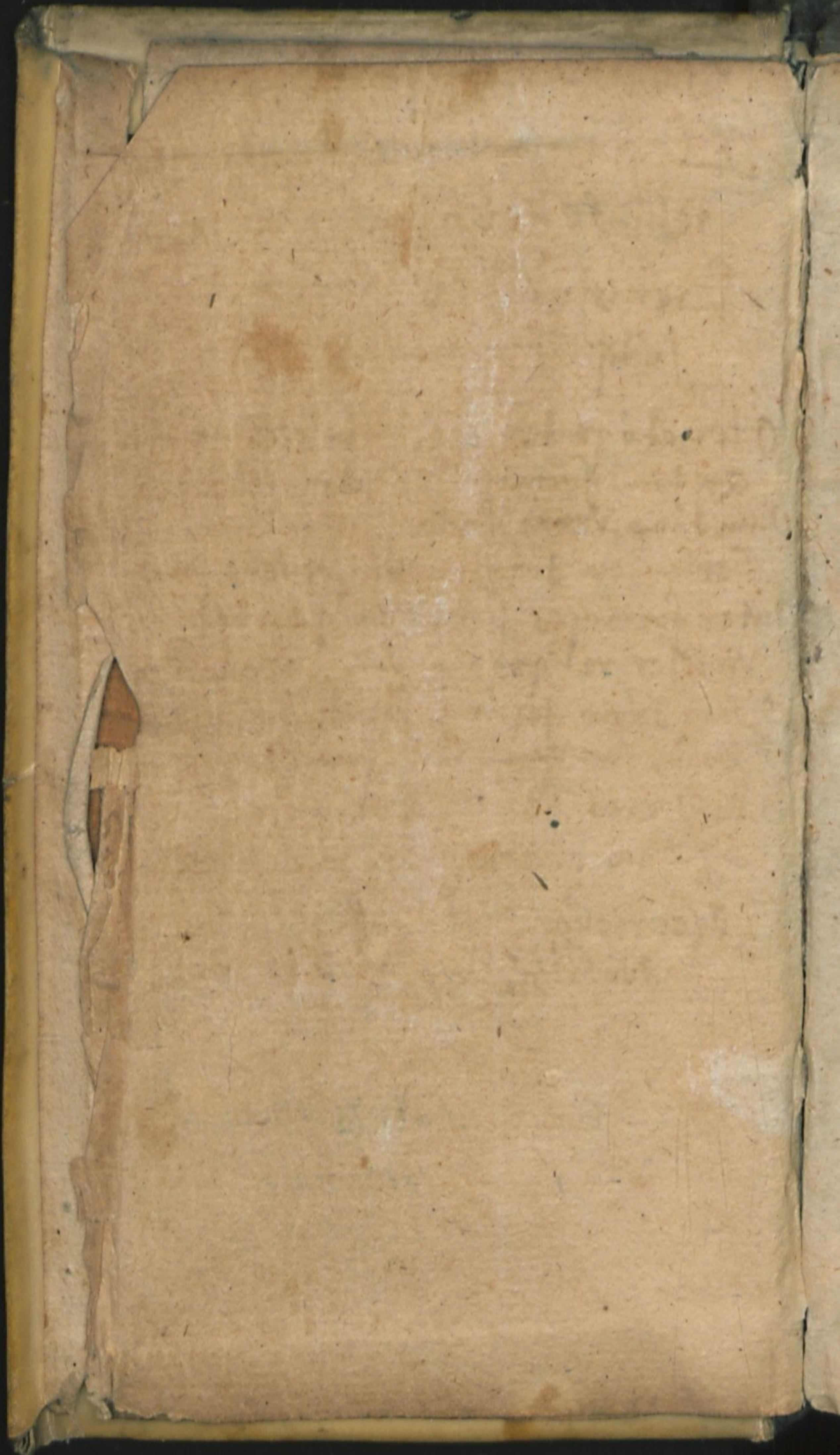
Elegia in laudem atq; hono-
rem felicissimi matrimonij
Serenis. Ducis Saxoniae
Joh. Francisci etc.

O ter, et o quater es felix celebrissime Princeps
Qui tam formosae sis socius socia!
Olim Jūno, Venū, Pallasq; in montibus Ida
Certamen forma componere suae:
Inter formosas si tū Dea quarta fu-
vicisses reliquas o Dea digna
Quam Jūno jejunā foret, quam Palla-
quam Dea vana vāq; quam Dea sola foret
O Venus ergo Deam divis inclūdelaecet
atq; Dea praebere basia mille Deis!

Henricus Daldorf.
Nobilis Saxo Aō 1670.

F. A. G. Maas

1819 000

ELEGANTIARUM
LATINI
SERMONIS

PRÆCEPTIO-
NES ALIQVOT,

In gratiam

Studiolæ Juventutis
collectæ,

*Cùm Ciceronianis, tùm alio-
rum bonorum Authorum exemplis
illustratæ,*

Omnibus incorrupta propriissi-
mæq; Latinitatis cupidis utiles
& necessariæ,

AUTORE

M. Georgio Vogelmanno,
Leg'ise iuverit.

Cum gratia & Privilegio Elect. Sax.

LIPSIÆ,

Apud SAMUELEM SCHEIBIUM.

Typis JOHANNIS ERICI HAHNII.

Anno M DC LIX.

STADT
GERMANY
OTTO

STADT
GERMANY
OTTO
STADT
GERMANY
OTTO

M. Georgio Vogelmanno
leg. sic invenit

STADT
GERMANY
OTTO

AMPLISSIMIS

VIRIS,

Prudentiâ, Eruditione,

Pietate, Præstanti-

bus,

CONSULIBUS

&

TOTI ORDINI SE-

natorio Celeberrimæ

Reipublicæ

HAMELENSIS,

Adeoq̄

CIVIBUS OMNIBUS

Ejusdem

ECCLESIAE & SCHOLAE

Dominis & Patronis suis perpe-
tuò colendis.

PRÆFATIO.

Decorative flourish consisting of a series of stylized, interlocking floral and scrollwork patterns.

Reccepturo de re quâ-
cunque, brevitatis studium
commendat Horatius, in his
versibus:

Quicquid præcipies, esto brevis,
ut citò dicta

Percipiant animi dociles, tene-
antq, fideles.

Et rectè quidem ille. Etenim, extra
omnem dubitationis aleam positum est,
omnes omnium artium Præceptiones, præ-
sertim Grammaticæ, suâ naturâ quid-
dam subanimum & austerum in se con-
tinere. Quamobrem omnibus industria
nervis in id incumbendum erit, ut hoc
mali, quantum fieri potest, perspicuitate
juxta ac brevitate leniatur, sanetur, tol-
latur. Præclare itaq, de literarum stu-
diis merentur, qui prolixos Grammati-
corum

PRÆFATIO.

corum Commentarios in epitomas redigunt, quippe quæ cum brevitate lucis afferant plurimum, tum verò efficiant, ut rebus multò utilissimis puerorum animi, à primis statim annis imbuantur & ornentur. Quæ mihi quoque causa fuit, cur elegantissimas quasdam vereq; aureas elegantias ex Vallâ, Hadriano Cardinale, Francisco Sylvio, & aliis excerptas collegerim, non omnes illas quidem (possent enim multò plures colligi) sed maximè illustres & insignes ob oculos posui, quò eas pueri in conspectu habeant, imitariq; faciliùs possint, quibus sanè puerorum studia adiutum iri confido. Latius enim diffusa sunt apud illos authores Elegantiarum Præcepta, quàm ut breviter cognosci possint. Quid? quod non pauca apud Vallam ac alios reperio impedita, perplexa, obscura, quæ tantum abest, ut percipere queant ii, qui sine cortice natari etiamnum non didicerunt, ut etiam adultiores facti, co-

A 5

gantur

PRÆFATIO.

gantur primùm discere, quæ jam cum scire, & alios docere, oportebat. Jam verò nihil addubitaverim, quin omnes pedibus in hanc sint ituri sententiam, pueris in inculto ac barbaro sermone æquè ac polito ornatòq; addiscendo sudandum esse. Quæ igitur, malum, insania est, pueros non simul atq; prima grammatices elementa perceperint, cogere, ut vel optimo dicendi generi assuescant? Id quod si facerent, atq; utinam facerent, præceptores pleriq; usu veniret, ut quum nunc multis difficilia videntur, ipsis quodammodo in natura conditionem transirent. Sed de his alio loco fortasse prolixius sermocinabimur. Caterùm, si quis est, qui usq; adeò livoris ac invidiæ aculeos in me crexerit, ut temperare sibi etiamnum non possit, quin & hunc laborem, utpote puerilem, lucubrationis hujus sugillet; is sciat, nos pueris hæc scribere, non Magistris illis edidicandis, qui fortassis in concilio deo-

TUM

PRÆFATIO.

rum fuerunt, quosque Minerva artes edocuit omnes. Hos, ut quiescant porro, moneo, suæque propriae personæ rationem habeant jubeo, malefacta ne noscant sua. Satius mihi esse putem, ac Christiano homine dignius, lucubratiunculâ quantumcunque exiguâ juvare propensam ad bonas literas juventutem, quam maledicô carmine proximum, & eum quidem innocentem, ladere, traducere, conspurcare. Quod si laborarem de famâ nostrâ, in hac parte poteramus exemplo maximorum virorum tueri laborem nostrum. Sed quid ego horum refutationi insisto, quorum iudicia tantum curo, quantum aut numerum lupus, aut torrentia flumina ripas. Vobis autem, Præstantissimi Consules & Senatores integerrimi, libellum hunc meum inscribere & dedicare volui, cum quòd omnes pios & prudentes Magistratus omni officiorum genere mihi colendos esse statuo, tum verò quòd animum

PRÆFATIO.

gratum beneficiorumque in vestra Rep.
ac. eptorum memorem ostendere cupio.
Quod si intellexero, hanc lucubrati-
onem vobis non ingrati fuisse, benevo-
lentiam erga vos meam, Deo duce vi-
taq; comite, uberius quibuscunq; pote-
ro, officiis declarare studebo. Valete.
Data Tremonia. Mense Julio, Anno
M. D. LIX.

Vestra Excell.

Additis.

M. GEORGIUS VO-
GELMANNUS.

CA.

CAPUT I.

INter Adjectivum & Substantivum eleganter una aut plures dictiones interponuntur, aut enim Nomen, aut Pronomen, aut Verbum, aut Adverbium, aut Praepositio, aut plures simul Orationis partes inseri à præclaris videas authoribus.

De Nomine interposito.

Exempla.

1. *Summam* parentes tui *letitiam* ex literis à te missis perceperunt.
2. *Præclara* Studiosorum *ingenia* laudantur.
3. *Magnò* Ecclesiam *damnò* Arrius affecit.

A 5

4. Cic.

4. *Cic.* Bonâ adolescentibus indole præditis, sapientes senes delectantur

5. *Idem.* Philosophia omnium mater artium, quid est aliud, nisi, ut Plato ait, donum; ut ego, inventum Deorum.

6. *Suet.* Tanusius adjicit Crasum penitentiâ vel metu, diem cædi destinatum non obiisse.

7. *Idem.* In quibus abundante rerum copiâ pars apparatus exponeretur.

8. *Idem.* Conciliatô populi favore tentavit per partem Tribunorum, ut sibi Ægyptus provincia plebiscito daretur.

9. *Idem.* Nec obtinuit, adversante optimatum factione.

10. *Idem.* Depositâ provinciæ spe, pontificatum maximum petiit, non sine profusissimâ largitione.

11. *Idem.* Publicanos remissionem petentes, tertiâ mercedum parte relevavit.

12. *Idem.*

12. *Idem.* E duobus Consulatus competitoribus Lucio Luccio, Marcoque Bibulo, Lucium sibi adjunxit.

13. *Idem.* Primo præturae die Q. Catulum de refectione Capitolii ad disquisitionem populi vocavit.

14. *Cic.* Qui igitur adipisci veram justitiae laudem volet, justitiae fungatur officiis.

15. *Sveton.* Lucio Lucullo liberius resistenti tantum calumniarum metum injecit, ut ad genua ultrò sibi accideret.

De Pronomine inter Adjectivum & Subjectivum collocato:

Pronomen quoque non sine gratiâ cum suo verbo his interponitur ab illustribus scriptoribus.

Exempla.

3. Scripsi ad te nuper pro eâ, quæ

A 6

ma

mihi tecum jam pridem intercesfit,
amicitiâ.

2. *Honestâ est, quæ à paucis colitur,
amicitiâ.*

3. *Malum est; quò plerique dele-
stantur, ocium.*

4. *Cic. Tantam vim habet illa, quæ
rectè à bonò Poeta dicta est flexani-
ma, atque omnium regina, oratio.*

5. *Quint. Ubi ego longè omnium,
quos mihi videre contigit, summum
oratorem Domitium Afrum valdè
senem, quotidiè aliquid ex eâ, quam
meruerat, auctoritate perdentem:*

6. *Cic. Referri enim decet ad eâ,
quæ proposui in principio, funda-
menta.*

Verbi interpositi *Exempla.*

1. *Terent. Bona nostra hæc tibi
committo, & tuæ mando fidei.*

2. *Idem.*

2. *Idem.* Neq; fuisse prænantem unquam ante *hunc* scivi diem.

3. *Idem.* Et desinant maledicere, *malefacta* ne noscant *sua*.

4. *Idem.* Interea inter mulieres, quæ ibi aderant fortè, *unam* aspicio *adulescentulam*.

5. *Idem.* Dum tempus ad eam rem tulit, *sivi*, *animum* expleret *suum*.

6. *Idem.* Ita cursando & ambulando totum *hunc* contrivi diem.

7. *Cic.* Desine bonos *petulantissimâ* confectari *lingvâ*.

8. *Sveton.* Adjecit Cæsar etiam gladiatorum munus, sed aliquantò *pau-*
cioribus, quàm destinaverat, *parti-*
bus.

9. *Cic.* Inprimisque ut habeas, quibus cum possis *familiares* conferre *sermone*s.

10. *Cic.* Testes sunt permulti, sed brevitatis causâ, *familiâ* erimus *con-*
tenti unâ.

A 7

II. *Idem*

II. *Idem.* Nullis præfidiis septi,
multis afficientur *injuris.*

Adverbii Interpositi.

Exempla.

1. *Quæ* est *tua* tandem *petulantia.*
2. *Terent.* Tum illa, ut *consuetum*
facile *amorem* cerneret, rejecit se in
 eum flens familiariter.
3. *Idem.* Uxor quid faciat, in *manus*
 non est *mea.*
4. *Cic.* Sed quid *quæro* velisne?
 cum *litteris* tuis eruditissime *scriptis*,
 te vel maxime velle perspexerim.
5. *Idem.* Jam enim faciam *crimi-*
nibus penè *disolutis* contra, atque in
 cæteris causis fieri solet.
6. *Idem.* *Quâ* maxime *injuriâ* affli-
 ctus omnibus officiis C. Pompejum
 affectatus est offensum patribus.
7. *Cic.* Me quidem certè tuarum
 actio-

actionum, sententiarum, voluntatum, rerum denique omnium sociam comitemq; habebis.

Præpositio quoq; cum suo casu his venustè inseritur.

Ut:

1. *Magna pro beneficiis acceptis habenda est gratia.*

2. *Summam in præceptis discendis diligentiam adhibeant pueri.*

3. *Ter. Nullam de his rebus culpam commeruit tua.*

4. *Idem. Ibo, illis dicam nullam esse in nobis moram.*

5. *Idem. Et quia erat formâ, præter cæteras, honestâ & liberali, accedo ad pedisequas.*

6. *Salust. Decere existimavi, ut unam ex tam multis orationem ejus perscriberem,*

7. *Cit.*

7. *Cic.* Quum præsertim matris tuæ gravissimæ atque optimæ fœminæ; *majora erga* salutem dignitatemque meam, *studia*, quàm quæ à muliere erant postulanda, perspexerim.

8. *Idem.* Sunt ingeniis nostris femina innata virtutum, quæ si adolescere liceret, *ipsa*, nos ad Beatam Vitam, *Natura* perduceret.

9. *Svet.* Constitutaq; ad arbitrium Republicâ Syllæ & Antonio Consulatus restituerentur.

10. *Idem.* De hac significare videntur & Cicero, in quâdam ad Atticum epistolâ, referens, Cæsarem in Consulatu regnum confirmasse.

11. *Idem.* Atque in exercenda deficiariis quæstione, eos quoque ficariorum numero habuit.

12. *Cic.* Sic existimabimur adepti conjunctam cum justitiâ prudentiam.

Cæterum præcepto hoc venustâ usurus operam dabis, ne Adjectivum à suo

à suo substantivo longiùs distraha-
tur, id quod, si neglexeris, cum repre-
hensionis notam incurres, tum verò
orationi obscuritatem afferes.

CAPUT II.

DE *Adjectivorum col-
locatione, proporenda
sint suis substantivis
an postponenda, nihil inve-
nias certi; ea tamen prapo-
sita attendas sepiùs; prono-
minũ verò Adjectiva post-
posita invenias sapissimè &
elegantissimè.*

De Adjectivo No-
minis.

1. *Boni viri familiaritas mihi ju-
cunda est.*

2. *Egregiis facinoribus immortalit-
tati nomen commendatur.*

3. Co-

3. *Quotidiana lectio* eruditionem a-
lit & auget. Sic dicimus.

4. *Divinum ingenium.*

5. *Cadmea, vel, cruenta victoria.*

6. *Diuturnum silentium.*

7. *Quint.* Naturâ tenacissimi su-
mus eorum, quæ rudibus annis perci-
pimus.

8. *Valer. Max.* Elevet aliquis præ-
mia virtutis, quum animadvertat
fortes viros felicius sepeliri, quàm
vivere ignavos.

9. *Cicero.* Aliter enim *ampla do-
mus* dedecori domino sæpè fit, si est
in eâ solitudo, & maximè, si aliquan-
do alio domino solita est frequen-
tari.

De adjectivis Pronomina-
libus, veluti sunt: Hic, hæc,
hoc, meus, tuus, suus, noster,
vester, ipse, iste.

EXEMPLA.

1. *Ingenium tuum.*

2. *Honor meus.*

3. *Ex.*

3. *Favor ille.*

4. *Pietas tua.*

5. *Observantia mea.*

6. *Terent. Munus nostrum ornato
verbis, quoad poteris.*

7. *Idem. Abihinc quo dignus es,
cum donis tuis tam illepidis.*

8. *Idem. Satietas me jam tenet stu-
diorum istorum.*

9. *Idem. Matrem ipsam, ex ægritu-
dine miseram, mors consecuta est.*

10. *Idem. Etiam si aetatem nostram
non spatio senectutis, sed tempore
adolescentiæ metiamur, abunde,
multos ad discendum annos ha-
bent.*

11. *Idem. Pompejus abundè diser-
tus rerum suarum narratur.*

12. *Val. Max. Ea demùm tata est
potentia, quæ viribus suis modum
imponit.*

13. *Idem. Res ipsa parva, sed animi
mei dolor magnus est.*

14. *Idem.*

14. *Idem.* Firmiter enim *majores nostri* stabilia matrimonia esse voluerunt.

15. *Idem.* Non oblivione *amicitiæ nostræ* neque consuetudinis meæ, superioribus ad te nullas literas misi.

Elegantiam & concinnitatem sentias majorem, si inter hæc Adjectivum pronominale & Substantivum videlicet, aliud quippiam interposueris.

Ut:

1. *Familiaritas tibi mea* fortasse non jucunda est.

2. *Labore mihi tuo* utilitatem paris.

3. *Liberalitas quoque tua* amorem tibi conciliavit maximum.

4. *Avaritia tibi tua* omnium contrahit odia.

5. *Catul.* Remitte *pallium mihi meum*, quod involâsti.

6. *Cic.* M. Terentius in forum venit, ad *amicitiam se meam* contulit.

7. *Cic.*

7. *Cic.* Tantâ enim liberalitate se tuâ ufos prædicabant, ut iis plus à te tributum intelligerem, quam ego auderem à te rogare.

8. *Idem.* Si proficisceret ad bellum, periculum te mecum commovebat.

9. *Idem.* Sunt enim testes, & erunt sempiterni meritorum erga me tuorum, meæque pietatis.

10. *Idem.* Gravi teste privatus sum amoris summi erga te mei.

11. *Polit.* Longiùs distuli, quàm fortassis singularis amor erga me tuus, merebatur.

12. *Idem.* Studio in te meo & amori obseqvor.

13. *Idem.* Testibus non indiget amor erga te meus.

14. *Idem.* Mihi tamen omninò longè pluris est argumentum hoc amoris erga me tui.

CA-

CAPUT III.

A *Djectiva Omnis & Nullus Substantivis venustius postponuntur, quàm præponuntur.*

Omnis Substantivo postpositum,

1. *Virtus omnis.*

2. *Divitiæ omnes.*

3. *Studium omne.*

4. *Terent. Matres omnes filiis in peccato adjutrices, & auxilio in paternâ injuriâ esse solent.*

5. *Quint. Frustra mala omnia ad crimen fortunæ relegamus.*

6. *Cic. Omnino, ut mihi quidem videtur, rerum omnium satietas vitæ facit facietatem.*

7. *Idem. Vera gloria radices agit, atque etiam propagatur, ficta omnia, tanquam flosculi, decidunt.*

8. *Idem.*

8. *Idem.* Illiberales autem & for-
didi quæstus mercenariorum omnium
quorum operæ, non quorum artes,
emuntur.

9. *Idem.* Atque ratio omnis dicen-
di, tribus ad persuadendum rebus,
est nixa.

10. *Idem.* Quid dicam de thesau-
ro rerum omnium, Memoria.

11. *Terent.* O mearum voluptatum
omnium inventor, inceptor, perfector.

Nullus Substantivo post- positum.

1. *Laborem nullum, causâ tuâ defu-
giam.*

2. *Amicum nullum.*

3. *Literæ nullæ.*

4. *Premium nullum.* (gem.)

5. *Lingva nulla est, quâ id tibi ne-*

6. *Cic.* Illud magis mihi solet esse
molestum, tantis me impediri occu-
pationibus, ut ad te scribendi, meo
arbitratu, facultas nulla detur.

7. *Idem*

7. *Idem.* Majus mihi dare benefici-
cium nullum potes.

8. *Idem.* Sæpè videmus fractos pu-
dore, qui ratione nullâ vincerentur.

9. *Idem.* Narrare quidem rem bre-
viter jubent, si brevitatis appellanda
est, cum verbum nullum redundet.

CAPUT IV.

Relativũ pulchrè, cum
suo verbo, aut sine eo,
interdum in casu eodem an-
tecedenti præponitur, ita
ut & sequenti verbo in ca-
su respondeat, ut:

1. *Quam mecum colis amicitiam,*
multi laudant.

2. *Quas jam pridem optavi,* svaves
accepi literas.

3. *Quem maximâ cum diligentia*
scripsi Virgilium, tibi concedo.

4. *Quâ te complectar amicitia,*

ex

ex literis ad te meis abundè satis *perspectum est.*

5. *Quos homines securus nullius-
que rei curiosos putamus, in utram-
vis aurem dormire, proverbiali sen-
tentia dicimus.*

6. *Cic. Quos in urbe tumultus Mi-
lo concitavit, multarum seditionum
causa extiterunt.*

7. *Ter. Quod habui summum pre-
tium, persolvi tibi.*

8. *Idem. Quem cum isto sermonem
habueris, procul hinc stans accepi,
uxor.*

9. *Idem. Ipse eripuit vi, in digito,
quem habuit, virgini abiens annu-
lum.*

10. *Erasm. Deinde, quæ succedit
huic, adolescentia, quam est apud o-
mnes gratiosa.*

CAPUT V.

Nonnunquam Relati-
vum

vum cum antecedente quidem, in eodem casu, eleganter ponitur, sed ita, ut cum Verbo, vel Adjectivo, sequente non consentiat.

Ut:

1. *Quas* ad me dedisti literas suæ suavissimæ.

2. *Quem* mihi commendasti hominem, fratris loco erit.

3. *Quas* fecit nuptias, non sunt veræ.

4. Ter. Ut placerent populo, *quas* fecisset fabulas.

5. Idem. Posthac, *quas* faciet de integro comedias, spectanda an exigenda sint vobis prius.

6. Ter. *Quas* credis esse has, non sunt veræ nuptiæ.

7. Quint. Vereor, ne, quos porrexeris cibos, venena fiant.

8. Livius. *Quem* ceperunt exules montem herbidus agrosusq; est.

9. *Obido*

9. Ovid. *Concidere manu, quas legerat herbas.*

10. Idem. *Quas geritis vestes, sordida lana fuit.*

Poëtæ interdum Relativum postponunt in hâc dicendi figurâ :

1. Virg. *Urbem, quam statuo, vestra est.*

2. Ter. *Eunuchum, quem dedisti nobis, quas turbas dedit?*

3. Plaut. *Neucratem, quem convenire volui, in navi non erat.*

Sed id genus orationes ab usu sunt remotiores.

CAPUT VI.

INter Nominativum & suum Verbum elegantissimè collocatur Relativum cum aliâ sententiâ, quæ Parentesi includi potest.

Ut:

I, Tempus (quod omnia revelat)

B 2

ostendit.

ostendet rem contrà esse gestam, at-
que tu dicis.

2. *Sapientia* (quæ à plerisque contemni-
tur) est omni auro preciosior.

3. *Amicitia* (quam multis declarasti
beneficiis) fecit, ut meam tibi ope-
ram nunquam fini denegaturus,

4. *Cicero* (qui in dicendi facultate
tanquam solis iubar effulsit) Archiæ
Poetæ hæreditatem reddidit. Milo-
ni vitam donavit, & Cæsaris ani-
mum sibi conciliavit.

5. *Terentius*. Tamen vel virtus tua,
vel *vicinitas* (quod ego in propinquâ
parte amicitie puto) facit, ut te auda-
cter moneam, & familiariter.

6. *Virg.* Ast ego, quæ divam incedo re-
gina, Jovisque.

Et soror & conjunx, unâ cum gen-
te tot annos.

Bella gero.

7. *Cic.*

7. *Cic. Vultum* quidem totus, *qvi sermo* quidam tacitus *mentis est*, hic in fraudem homines impulit eos, quibus erat ignotus, *decepit, fefellit, induxit.*

8. *Cicer.* Hæc eò pluribus dico, quod genus hoc totum *oratores, qvi sunt veritatis ipsius actores, reliqverunt.*

De Ratione, ornatè auspicandæ finiendæqve orationis.

Orationem hîc voco integram & perfectam sententiam, quam Grammatici tribus constare partibus docent, Supposito, Verbo, & Obliquo. *Suppositum* est Nominativus aut aliquid locò Nominativi positum, *Verbum* & *Obliquum* alii *Appositum* vocant. Dialectici has partes vocarunt *Subjectum* & *Prædicatum.* Ut

B 3

cum

cum dico, *Cæsar adeptus est Monarchiam Imperii summis viribus.* Hic *Cæsar*, *suppositum* vocatur, apud Dialecticos *Subjectum*. Sed verbum *adeptus est*, cum reliquis obliquis *Appositum*, & *Prædicatum* dicitur. Itaque ne anxius sis alium à Grammaticis, alium ab Oratoribus servari collocandorum verborum ordinem, sequentes præceptiones subjungere visum fuit.

CAPUT VII.

Commendabitur oratio, quæ ab obliquis seu dictionibus posterioribus initium sumit.

Ut:

I. *Darium Alexander Macedo vicit: & summis viribus Imperii Monarchiam Cæsar adeptus est.*

Ve-

*Venustiora & graviora profectò sunt,
quam si hòc modò verba colloces.*

2. Alexander Macedo vicit Darium; & Cæsar adeptus est Monarchiam Imperii summis viribus.

Quamobrem talem verborum collocationem, propter concinnitatem diligenter observabunt elegantiaæ studiosi.

Exempla.

I. Genitivi.

1. *Hispania præclarissimam urbem Numantiam Scipio delevit.*

2. *Boni Pastoris est, tondere pecus, non deglubere.*

3. *Cicer. Epistolarum genera multa esse, non ignoras.*

4. *Idem. Judicis est, semper in causis verum sequi; Patroni, nunquam verisimile.*

II. Dativi.

1. *Meis ad te scriptis literis accuratè respondisti.*

B 4

2. *Diis;*

2. *Diis, Parentibus, Magistris, non facile parem invenies gratiam.*

3. *Valer. Max. Cœnanti apud Scopam, in Cranone, quod est Thessaliæ oppidum, nunciatum est, duos adolescentes ad januam venisse.*

III. Accusativi.

1. *Patrem sequitur sua proles.*

2. *Degeneres animos timor arguit.*

3. *Carthaginem Scipio Africanus delevit.*

4. *Splendorem virtutis invidiâ obscurare conatus.*

5. *Jovem è Cœlo Gigantes expellere conati sunt.*

6. *Cic. Alexandrum regem videmus, qui cum interemisset Clytum familiarem suum, vix à se manus abstinuit.*

IV. Ablativi.

1. *Parentibus clarissimis ortus Ludovicus Plagiarius.*

2. *Sum-*

2. *Summâ* indole præditus adolescens.

3. *A nobis* homo audacissimus, Catilina accusatus, in senatu, obmutuit.

4. *Valer. Max. Vetusto* Macedoniae more, regi Alexandro nobilissimi pueri, præstò erant sacrificanti.

CAPUT VIII.

M *Emineris orationes
Verbis, quàm aliis
orationis partibus
finiri venustiùs. Imprimis
verò Periodi quantum fieri
potest, verbis claudendæ
sunt.*

Ut:

1. *Cic. lib. 3. de orat.* Consuetudo sit scribendi, atque dicendi, ut sententia verbis *finiatur.*

2. *Idem.* Vertere Græca in Latini-

B 5

num

num, nostri oratores optimum *judicabant.*

3. *Cicer.* Ego vos hortari tantum possum, *ut* amicitiam omnibus rebus humanis *anteponatis.*

4. *Idem.* Non enim procacitate lingvæ vitæ sordes *eluantur.*

5. *Idem.* Pares cum paribus, veteri proverbio, facillimè *congregantur.*

6. *Salust.* Profectò fortuna in omni re *dominatur.*

CAPUT IX.

Quoties dictiones universales: omnis, nullus, nemo, in formulis effecerimus, eas graviùs & elegantius in fine, quam initio, aut medio, collocamus:

Ut:

Omnis positum in fine.

I. Ami-

1. Amicitiam fortunis antepono
omnibus.

2. Negotium suum, quàm alie-
num, conficere malunt *omnes.*

3. Literarum semel perceptarum
dulcedo voluptatem exuperat *o-*
mniem.

4. *Ter.* Ita pleriqve ingenio fumus
omnes.

5. *Idem.* Jam tum erat suspicio do-
lo malo hæc fieri omnia.

6. *Cic.* Aut nulla virtus est, aut
contemnendus dolor *omnis.*

Nemo in fine positum.

1. Amicitiaæ fidem, qui bonus sit,
fallat *nemo.*

2. Virtuti divitias qui sanã mente
sit, postponat *nemo.*

3. Ego callidiorem hominem vi-
di *neminem.*

4. *Cic.* Qui tibi non assentiretur,
inveni *neminem.*

B 6

6. *Idem*

6. *Idem.* Illò si veneris, tanquam Ulysses, cognosces tuorum *neminem.*

Nullus in fine collocatum.

1. An'advertimus ætate hac, divites literis favere *illos.*

2. Quæ tu scripsisti carmina, laudari audivimus à *nullo.*

3. *Cic.* Quæ igitur ea cupiditas ejus legis ferendæ, quæ turpitudinem summam habeat, gratiam *nullam?*

CAPUT X.

Illud quoq; observare debet *politioris sermonis candidatæ pubes, orationem esse elegantē eam, quæ Comparativum vel Superlativum Nominis vel Adverbii in fine habeat.*

Exem-

*Exempla Comparati-
tivi,*

1. Literarum scientia nobilitatem generis facit *clariorem*.

2. Dulcedo tecum loquendi me compulit, ut epistolam scriberem aliquantò *longiorem*.

3. *Ter.* Ne me obtundas hac de re *sepius*.

4. *Cic.* Declarandum arbitror nihil mihi esse potuisse tuis literis *gratius*.

5. *Idem.* Orationem autem latinam efficies profectò legendis nostris *plenior*.

6. *Idem.* Agrò benè cultò nihil potest esse, nec usu uberius, nec specie *cultrius*.

7. *Idem.* Videntur omnia repentina *graviora*.

8. *Idem.* Nihil enim tuâ vitâ potest mihi esse jucundius, neque *charius*.

Superlativi, in fine po-
siti.

EXEMPLA.

1. Amicitia, quâ te prosequor, est
maxima.

2. Quâ me complectaris benevo-
lentiâ, literæ tuæ testantur *amplis-
simè.*

3. Fratrum contentiones & iræ
sunt *acerbissima.*

4. *Salust.* Jugurtha hominum, quos
terra sustinet, *sceleratissimus.*

5. *Cic.* Hæc vobis leviora viden-
tur, quæ sunt *gravissima.*

6. *Idem.* Frigus autem macilento
corpori est *inimicissimum.*

7. *Idem.* Patris tui beneficia in me
sunt *amplissima.*

8. *Idem.* Nimirum pecuniæ fru-
ctus est *maximus.*

9. *Idem.* Profectò ita est, ut id ha-
bendum sit antiquissimum, & DEO
proximum, quod sit *optimum.*

CA.

CAPUT XI.

Quoties unum & idem
 vocabulum in oratio-
 ne eadem bis poni necesse
 fuerit, id eleganter, sine ullo
 medio, ponatur sibi proximè.

Ut:

1. *Amicus amici* consuetudine gau-
 det.

2. *Amore amor*, ut *clavus clavo* tru-
 ditur.

3. *Calliditate calliditas* vincitur.

4. *Terentius*: *Par pari* referto.

5. *Idem*. *Mulier mulieri* magis con-
 gruit.

6. *Cic.* *Cura ut valeas, & me ut a-*
mas, ama.

7. *Idem*. *Proximè & secundùm*
DEOS, homines hominibus maximè u-
 tiles esse possunt.

8. *Gellius*: *Civica corona* ap-
 pel-

pellatur, quam, *civis civi*, à quo servatus est in prælio, testem vitæ salutisque perceptæ dat.

9. *Cic.* Nihil est tam illustre, nec quod latius pateat, quam conjunctio inter *homines hominum*.

10. *Erasmus.* Cujus equidem *absentis absens* memoriâ, non aliter frui solebam, quam *presens presentis* consuetudine consueveram.

CAPUT XII.

Quoties duo vocabula, quorum alterum ab altero factum sit in oratione eadem ponenda fuerint, ea non sine gratiâ, absque ullo medio, propè se collocantur.

Ut:

1. Si solitus est *servire servitutum*, sentit leviozem.

2. Ora-

2. *Cratones oratori futuro legenda fuit.*

3. *Amicus amicitiam etiam alienam delectetur.*

4. *Cic. Nihil est coelibes lectum lectius atque fortunatius.*

5. *Idem. Facile fuit iustitia iustissimo viro defendere.*

6. *Idem. Delectaverunt me literae tuae, in quibus amavi amorem tuum, qui te ad scribendum incitavit.*

7. *Idem. Omnes qui probari volunt, voluntatem eorum, qui audiunt, intuentur.*

8. *Plinius Jun. Postquam desivimus facere laudanda, laudari quoque ineptum putamus.*

9. *Ovid.*

- - Neque enim lex justior ulla est,

Quam necis artifices arte perire suam.

CA-

Vocabula duo, si sint in eadem oratione, quæ contrariam habent significationem, ea, sibi proximè posita, orationem efficiunt concinnio-rem.

Ut:

1. *Doctis indocti* melius dicere vulgo videntur.

2. *Causâ otii negotia* suscipimus, utque vivamus in pace, *bella* suscipimus.

3. *Cicer.* Cimbri & Celtiberi in præliis exultant, *lamentantur* in morbo.

4. *Idem.* Videas in rebus *injustis justos* maximè dolere, imbecilibus fortes, flagitiosis modestos.

5. *Quint.* Qui *stultis eruditi* videri volunt, *stulti eruditis* videntur.

6. *Idem.* *Rudis politis, & sparsa compositis* numerosiora videntur.

7. *Sa-*

7. *Salust.* Necesfitudo etiam *timidos fortes* facit.

8. *Idem.* Neque divitiis aut superbiâ, sed bonâ famâ, factisque fortibus *nobilis ignobilem* anteibat.

CAPUT XIV.

UNa aliqua vox semel atq; iterùm in oratione collocata, aut repetita, non parùm splendoris atq; ponderis orationi conciliabit.

Ut:

1. Amicitia nihil dulcius, nihil suavius, nihil hominis libertate dignius esse putem.

2. Quid justitiæ tuæ integritatem, quid liberalitatis magnitudinem, quid virtutum deniq; omnium, quibus ornatus est, sinceritatem prædicare nunc est opus?

Cic.

Cic. O vitæ Philosophia dux, ô virtutis indagatrix, explatrixque vitiorum. Quia non modo nos, sed omninò vita hominum sine te non esse potuisset! Tu urbes peperisti, tu dissipatos homines in societatem vitæ convocasti, tu eas inter se, primò domiciliis, deinde conjugis, tum literarum & vocum communione junxisti, tu inventrix legum, tu magistra morum & disciplinæ fuisti.

3. *Idem.* Sit boni oratoris multa auribus accepisse, multa vidisse, multa animo & cogitatione, multa etiam legendo, percurrisse.

4. *Idem.* Nemo enim justus esse potest, qui mortem, qui laborem, qui exilium, qui egestatem timet, aut qui ea, quæ his sunt contraria, æquitati anteponit.

CAPUT XV.

Particula seu voces duæ inclinatæ, idem propè signi-

significantes, juxta se eleganter ponuntur, & perinde valent, ac si altera earum sola posita esset.

Ut:

1. Spero fore. ut tecum tandem aliquando colloquar.

2. Id quidem certè jam sentio, quod metuere me tibi dixeram.

3. Certè profectò nisi cavebis diligenter, extremâ stabis fortunâ.

4. Cic. Mihi quidem certè vir abundans bellicis laudibus C. Pompejus multis audientibus hoc tribuit.

5. Idem. Quorum quidem certè est adhibendus modus, ad mediocritatem revocandus.

6. Salust. Post ubi eorum famam atque pudorem attriverat, majora alia imperabat.

7. Cic. Ego enim, ut quemadmodum
sen-

sentiam, sic loqvar, nunquam mihi
minùs, quàm hesterno die, placui.

8. *Plaut.* *Quia enim serò venimus.*

Idem prope virium habent & hæ
voces: *Diu & Multum, Omne,*
Quicquid.

Ut:

Cic. Utrum difficilius ac majus es-
set negare tibi sæpiùs idem roganti,
an efficere, id quod rogares, *diu mul-*
tumq;, Brute cogitavi.

CAPUT XVI.

Antequam, priusquam,
Postquam à facundis
oratoribus ita usurpantur,
ut ea dividant, inq; medio
unum atque alterum ver-
bum ornatè multùm inter-
ponant.

Ut:

Ut:

Nullas à me accipies literas antequam nuncius redierit; *Id venustius hoc modo efferas.*

1. Nullas à me *ante* accipies literas, *quam* nuncius redierit.

2. Mense tertio *post* agrotare cœpi, *quam* Wittebergam veni.

3. *Cic.* Ante enim præterlabitur, *quam* percepta sit.

4. *Plin.* Coturnices etiam *ante* veniunt *quam* grues.

5. *Cicer.* Quidam Numam Pompili-um regem nostrum fuisse Pythagoreum ferunt, qui annis permultis *ante* fuit, *quam* ipse Pythagoras.

6. *Virg.* Ante leves ergo pascentur in æthere cervi.

Et freta destituent nudos in litore pisces.

Aut Ararim Parthus bibet, aut Germania Tygrim.

Quam

Quàm nostro illius labatur pectore
virtus.

Priusquam divisum.

1. Ter. Omnia *prius* experiri verbis, *quàm* armis sapientem decet.
2. Cic. Volo enim *prius* habeat orator rem, de quâ dicat, dignam auribus eruditis, *quàm* cogitet, quibus verbis quicquam dicat & quomodo.

Postquam divisum.

1. Cesar. *Post* diem quartum *quàm* est in Britanniam ventum.
2. Id. *Post* diem tertium, *quàm* Africam attigit.
3. Cic. Quatuordecim annis *post* Prætor factus est Tuditanus, *quàm* Consul Mummius.

CAPUT XVII.

P*reteritum Perfectum,
ac Tempora inde for-*

ma-

mata in verbis Passivis, Deponentibus & Communi- bus, ita eleganter ab aucto- ribus usurpantur illustri- bus, ut Verbum Sum, es, est, aliquo intervallo à prate- rito sejungant; inq; medio aliquid interserant.

Ut:

1. Multis *sum* magnis præfidiis or- batus.
2. Amorem erga me tuum *sum* vehementer exosculatus.
3. Cicero. Marcellino & Philippo Consulibus nonis Aprilibus mihi est Senatus *assensus*.
4. Idem. Rejeçtus Austrô *sum*, in eum ipsum locû, unde conscenderã,
5. Idem. Nulla quæstio decreta à Senatu est.
6. Idem. In Republ. *sum* pariter cum Republica *restitutus*.

C

7. Idem.

7. *Idem.* Quò etiam majore sunt isti odio supercilioque digni, qui non solum domiciliis atque delubris, sunt funestos atque nefarios ignes inferre conati.

8. *Quint.* Cum à me quidam familiariter postularent, ut aliquid de ratione dicendi componerem, diu sum equidem reluctatus.

CAPUT XVIII.

Lectione authorum doctissimorum hoc quoque edoceri possis: Genitivum à dictione regente, ornatè interdum separari, inque medio horum aliquid interponi.

1. *Literarum tuarum* sum profectò admiratus elegantiam & venustatem.

2. *Rerum* de quibus nuper ad me scripsisti

scripsisti, magna est difficultas & subtilitas.

3. Cic. Cn. enim Octavii clari & magni viri, qui primus in eam familiam (quæ postea viris fortissimis floruit) attulit consulatum, statuam videmus.

4. Idem. Multorum in nos perfidiam, insidias, prodicionem notabis.

5. Gell. Figurarum, quæ schemata geometræ appellant, genera duo sunt.

6. Sveton. In primis tuenda pacis, à graflatoribus ac latrociniis seditio- numq; licentiâ, curam habuit.

7. Just. Hujus adolescentis supra ætatem virtus admirabilis fuit.

CAPUT XIX.

Relativum Qui, Quæ, Quod, quoties Pronomen Hic, Is, & Ille, cum casibus, qui inde fiunt, antecedens habet; triplicem recipit

C 2

pit

pit collationem ; aut enim suo antecedenti præponitur, aut huic postponitur, aut sine eo solùm in oratione collocatur.

Ut:

Qui fructum & utilitatem ex studiis suis percipere cupit, is diligenter exerceat stylum : Hic Relativum (Qui) suo antecedenti præpositum vides, quod eidem postponi poterit hoc modo, Stylum diligenter exerceat is, qui fructum & utilitatem ex studiis suis percipere cupit. Jam Relativum Qui sine antecedente illò ponas licebit. Sit : Qui fructum & utilitatem ex studiis percipere cupit, diligenter exerceat stylum.

De primo modo, quo Relativum Qui antecedenti Hic vel Is præponitur.

1. Cic.

1. *Cicero.* *Qui* semel verecundiæ limites transierit, *eum* benè & gnavi- ter oportet esse impudentem.

2. *Idem.* Tunc malè se res habet, cum *quod* virtute effici debet, *id* ten- tatur pecuniâ.

3. *Idem.* *Qui* verò in liberâ virtute ita se instruunt, ut metuantur; *his* ni- hil potest esse dementius.

Qui antecedentibus **Is** vel **Ille** postpositum. Secun- do modo.

1. *Cicer.* Oportet *eum*, *qui* paret, sperare se aliquo tempore impera- turum, & *illum*, *qui* imperat, cogitare, brevi tempore sibi esse parendum.

2. *Quintil.* Meliùs gubernantur *ea*, *quæ* consilio reguntur, quam *quæ* sine consilio administrantur.

3. *Ter.* Num ille somniat *ea*, *quæ* vigilans voluit?

C 3

Qui

QVI, Relativum, sine antecedente solum ponitur.

Modo tertio.

1. *Cicer.* *Qvi* habet, ultrò appetitur; *qvi* est pauper, aspernatur.

2. *Idem.* Nec me pudet, (ut istos,) fateri nescire, *qvod* nesciam.

3. *Qvint.* *Qvæ* vetera sunt, fuerunt olim nova.

4. *Idem.* Neque dignus operâ patroni, *qvi* non utitur consilio.

CAPIT XX.

V *Enustatē orationi ad-
jicies tuæ, si inter has
particulas, Ne quidem, Non
solum, Non tantum, Non
modò, Sed etiam; dictionem
unam aut alteram interpo-
nes.*

*Siquidem his inesse elegantiam puta-
runt celebrati nominis authores.*

Ne

Ne quidem. Ut:

1. Ne nunc *quidem*.
2. Ne hoc *quidem*.
3. Ne id *quidem*.
4. Ne hilum *quidem*.
5. Ne tantillum *quidem*.
6. Ne ramenta *quidem*.
7. Ne pictum *quidem* vidit.
8. Ne Momo *quidem* displicet.
9. Cic. Nunquam illum, *ne minima quidem* re, offendi.
10. Idem. Planè quando, aut ubi te visurus sim, nisi ad me scripseris, *ne suspicari quidem* possum.
11. Suetonius. Adulteria exercuisse, *ne amici quidem* negant.

Non tantum.

i. *Quintilianus*. Cùm in loca post aliquod tempus reversi simul, *non ipsa agnoscimus tantum*, sed etiam, quæ in iis fecerimus, reminiscimur.

C 4

2. Geb.

2. *Gellius*. Non culpâ tantum vacat, sed dignus quoq; laude admirationeque est.

Non solum.

1. Non peccatum solum, sed peccati quoq; occasio vitanda est.

2. *Cicer*. Omnia memoriâ tenebat, non domestica solum, sed etiam externa bella.

3. *Idem*. Quæ gerantur, accipies ex *Pollione*, qui omnibus negotiis non interfuit solum, sed præfuit.

Sed etiam.

1. *Cic*. Haberi enim quæstui Rempubl. non modò turpe est, sed sceleratum etiam & nefarium.

2. *Idem*. Admiror, nec rerum solum, sed verborum etiam elegantiam.

Non modò.

1. *Quint*. Sententiis quidem non
ora-

orationes *modò* sunt refertæ, *sed* libri
etiam Philosophorum.

2. Cic. Me tibi *non* amicum *modò*,
verùm etiam amicissimum existi-
mes.

3. Svet. Homo *non* profundæ *mo-
dò*, *sed* intempestivæ *qvogz* ac fordi-
dæ gulæ.

CAPUT XXI.

Particulam *Qvam*, *quo-
ties* ratione *Compara-
tivi* orationi *inseritur*, *tri-
pliciter* collocari observa-
bunt studiosi.

1. Aut enim inter duos collocatur *Com-
parativos* :

2. Aut *Comparativo* inter duo voca-
bula ornatè *preponitur*.

3. Aut eidem *postponitur*.

Qvam, inter duos *Compa-
rativos* positum.

C 5

I. QVOS

1. Quos amamus, eos *amicitiis* quam *verius* laudare solemus.

2. *Fortunator*, quam *sapientior* es, *Reipubl. administratio*, *honoratior* quam *quietior* est.

2. *Salust.* Ego scio quam aspera hæc res in principio futura sit; præfertim iis, qui se victoriâ *licentius liberiusq;*, quam *rectius* ufuros credebant.

Quam, inter duo vocabula
Comparativum venustè
præcedit.

1. Amicitia, quam pecunia, deletat *amplius*.

2. Divitiis, quam virtuti invigilant *plures*.

3. *Quint.* Cornelius autem Severus versificator, quam Poeta, *melior*.

4. *Salust.* Regibus, boni, quam mali *suspectiores* sunt, semper his aliena virtus formidolosa est.

5. Cic.

5. *Cic.* Quamvis enim Themistocles jure laudetur, & sit ejus nomen, quàm Solonis, illustrius.

6. *Idem.* Id re, quàm verbis faciam libentius.

Quàm inter duo vocabula collocatum, Comparativum sequitur, non tamen pari elegantia.

1. *Quintil.* Difficilius semper est creditum defendere, quàm accusare.

2. *Idem.* Facilius ediscimus versus, quàm profam orationem.

3. *Idem.* Minus afficit sensus fatigatio, quàm cogitatio.

4. *Cic.* Morbi perniciosiores plures sunt animi, quàm corporis.

CAPUT XXII.

Non indignum observatu fuerit, magis, quàm, particulas duas sine

CO ullâ

*ullâ voce mediâ conjungi,
quàm disjungi elegantius.*

Ut :

1. *Amicitia me delectat magis,
quàm pecunia.*

2. *Cic. Grave est homini prudenti,
petere aliquid magnum ab eo, de
quo se benè meritum putet; ut id
quod petat, exigere magis, quàm ro-
gare, & mercedis potiùs, quàm bene-
ficii loco numerare videatur.*

3. *Salust. Jus bonumquæ apud eos
non legibus magis, quàm natura va-
lebat.*

4. *Idem. Alia belli facinora prædæ
magis, quàm detrimento fore.*

5. *Idem. Servire magis, quàm im-
perare parati estis.*

6. *Idem. In pace verò beneficiis
magis, quàm metu imperium agita-
bant.*

7. *Idem.*

7. *Idem.* Neque quicquam te ad crudeles poenas, aut acerba judicia vocat, quibus civitas vastatur *magis quam* corrigitur.

CAPUT XXIII.

Elegans dicendi genus est, & apud auctores bonos frequens, quoties has particulas, *Quam* & *Ut* post Comparativum in oratione coniungimus.

Ut:

1. Amor in te meus major est, *quam ut* dicere possim.

2. Clarior est fama tuae celebritas: *quam ut* lippis invidiae oculis videri possit.

3. *Cic.* Hoc quoque videtur esse altiùs, *quam ut* nos humi strati suspicere possimus.

4. *Idem.* Majore mihi ingenio vi-

videtur esse, *quàm ut* cum orationibus Lyfiæ comparetur.

5. *Quint.* Id frequentius est, *quàm ut* Exemplo confirmandum sit.

6. *Cic.* Nihil habet Cæsar nec fortunâ tuâ majus, *quàm ut* possis, nec naturâ melius, *quàm ut* velis, servare *quàm* plurimos.

CAPUT XXIV.

ID quod *Pronomina simul juncta*, cultioris eloquii candidati usurpant pro *Quod*, sive pro eò, quod domestico sermone quæ res dicitur.

Ut:

1. Bonus coqvus pluris fieri solet, *quàm* vir doctus, *id quod* elevat literarum studia.

2. Immeriti cumulantur honoribus; viri boni repalsam patiuntur, *id*

id quod in causâ est, cur non magnô studio, virtus ipsa colatur.

3. *Cic.* Diem consumi volebant *id quod* factum est.

4. *Idem.* Illi verò non modò cum hostibus, sed cum fluctibus, *id quod* fecit, dimicare melius fuit.

5. *Idem.* Quem verò non pudet, *id quod* in plerisq; video, hunc ego non reprehensione solùm, sed etiam pœnâ dignum puto.

6. *Quint.* Rebus tamen acuti magis, quàm (*id quod* fanè non affectant) oratione magnifici.

7. *Salustius.* Ad hoc providendum est, quò nam pactò Italia atque provinciae tutiores sint, *id quod* factum haut obscurum est.

CAPUT XXV.

Conjunctio ut causalis
 in medio orationis.
 pro-

*propè verbum, quàm alio
in loco, collocatur elegan-
tius.*

Ut:

1. Negotium hoc *ut* conficias, la-
borandum est.

2. Amicitia nostra *ut* fiat ampli-
or, crebris nos invicem literis salu-
temus.

3. Terent. Eâ gratiâ simulavi, vos *ut*
pertentarem.

4. Idem. Diligenter nuncios pa-
tri, advocatus mane mihi esse *ut* me-
minerit.

5. Idem. Ita sum irritatus animum
ut nequeam ad cogitandû instituere.

6. Cic. Proponebat tabulam do-
mi, potestas *ut* esset populo cogno-
scendi.

7. Idem. Ita confusa est oratio, ita
perturbata, nihil *ut* sit primum, nihil
ut secundum.

8. Idem

8. *Idem.* Quæ sic ab illô acta esse constabat, oculis, voce, gestu, inimicî lachrymas *ut* tenere non possent.

CAPUT XXVI.

Elegantioris sermonis studiosi illud quoq; in memorie thesaurum reponant, has particulas, *ut ne*, non inusitatè conjungi, proq; *ne* poni, tum apud Cicero-
nem, tum alios auctores bonos.

Ut:

1. *Cic.* Justitiæ primum munus est, *ut ne* cui noceas, nisi lacesfitus injuriâ.

2. *Idem.* Neve committas, *ut ne*, cum omnia suppeditata sint à nobis, tute tibi defuisse videare.

3. *Idem.* Agendum est etiam, *ut ne* ea facere videamur irasci.

4. *Idem*

4. *Idem.* Lugendi est etiam quidam modus retinendus, *ut ne* nimis omnia profundamus.

5. *Ter.* *Id ut ne* fiat, hæc res sola est remedio.

6. *Idem.* Peregrè rediens, semper cogites, aut uxoris mortem, aut morbum filia, communia esse hæc, fieri posse, *ut ne* quid animo sit novum.

7. *Idem.* Hæc mihi cura est maxima, *ut ne* cui mea longinquitas ætatis obstet, mortemvè exoptet meam.

CAPUT XXVII.

Prepositiones quasdam non inveniuntè suis casibus postponi *observare debent incorruptæ Latinitatis amatores.*

Ur:

Ut:

1. *Cic.* Habes, *quibus cum* possis familiares conferre sermones.

2. *Idem.* Quid dulcius quam habere, *quò cum* omnia audeas, sic loqui, ut tecum.

3. *Idem.* Nihil mihi tam deesse scito, quam *qui cum* hæc familiariter docteque rideam.

4. *Terent.* Essem unã *qui cum* cupiebam.

De.

1. *Multis de causis* Cæsar majorem Galliaë motum expectans.

2. *Gellius.* Quònam modo veteres nostri particulã istã, *quã de* agitur, usi sunt.

Penes.

1. *Cic.* De illò autem, *quem penes* est omnis potestas, nihil video.

2. *Quin-*

2. *Quintilian.* Neminem posse dare alteri matrimonium, nisi *quem penes* sit patrimonium.

CAPUT XXVIII.

Particulam *Quòd Post Ideò, Propterea, Idcirco, & Eò positam, aut sine his etiam, pro Quia eleganter idonei usurpant auctores.*

Ut:

Ideò quòd.

Cicer. Re quidem ipsâ *ideò* mihi non satisfacio, *quòd* nullam partem tuorum meritorum, non modò referendi, sed ne cogitandi quidem gratiâ consequi possum.

Propterea quòd.

1. *Terent.* Ego vitam Deorum *propterea* sempiternam esse arbitror,
quòd

quod voluptates eorum propriae sunt, hoc est, perpetuae.

2. *Cic.* Egomet, qui te consolari cupio, consolandus ipse sum; *propterea*, *quod* nullam rem gravius jam diu tuli, quam incommodum tuum.

Idcirco quod.

Cic. Etsi non *idcirco* eorum usum dimiseram, *quod* iis succenserem, sed *quod* eorum me suppudebat.

Eò quod.

1. *Cic.* *Eoq;* ad te tardiùs scripsi, *quod* quotidiè te ipsum expectabam.

2. *Idem.* Eò quidem loquor confidentiùs, *quod* Catulus auditor accessit.

3. *Idem.* Idq;ve mihi eò magis est cordi, *quod* ex omnibus seculis vix tria aut quatuor nominantur paria amicorum,

Quod

Quòd, pro quia, solum
positum.

1. Ob id te sæpius reprehendo,
quòd impensius diligo.

2. Cic. Noctu obambulabat in pu-
blico Themistocles, quòd somnum
capere non posset.

3. Idem. Amabilior mihi Lælia
fuit, quòd te ab eâ sensi amari.

CAPUT XXIX.

Pronominibus qui, quæ,
quod, in oratione in-
terrogativâ positis, multâ
cùm venustate præfigitur
Ec particula.

Ut:

1. Ecquis est, qui me conventum
cupit?

2. Velim ad me scribas, ecquæ
ha-

habeas amicum, quò cum animum relaxaturus in studiis tuum, sermonem sociare possis?

3. *Terent.* *Ecquid nos amas de fidicinâ hac?*

4. *Cicero.* A Curione velim scire, *ecquid* ad te scriptum sit à Tirone.

5. *Idem.* *Ecquæ poterit esse in agnoscendo distinctio?*

6. *Idem.* Deinde interrogares, *ecquos* nam alios possent nominare.

7. *Idem.* *Quæso, ecquod tantum malum putas, quod in meâ calamitate non sit?*

8. *Idem.* *Ecquid præsidii unquam habueris? ecquem in castris consullem? ecquem exercitum?*

CAPUT XXX.

GRatissima doctis auribus oculisque spectatissima oratio est, in quâ eius

jus

*jusdem nominis adjectivi
positivum, comparativum
& superlativum, velut per
gradationem quandam po-
nimus.*

Ut:

1. *Felix* est, cui animum bonum diligere contingit; *felicior*, qui ab eo literas multas accipit; *felicissimus*, cui cum eo vivere datum est.

2. Cum eo *præclare* agitur, qui pecuniæ indigens literarum studiosus est; *præclarius*, cui cum scientiæ cupiditate pecuniæ adest copia; *præclarissime*, cui ea literarum cupiditas earum professione exatiata est.

3. *Plaut.* *Miser* homo, qui ipse sibi, quod querit, id ægrè invenit. Sed ille est *miserior*, qui & ægrè querit, & nihil invenit. Ille *miserrimus* est, qui, cum esse cupit, quod edat non habet.

4. *Plin.*

4. *Plin.* Malum patrem familiâs, quisquis interdium faceret, quod noctu posset, nisi in tempestate cœli, Pejorem, qui profestis diebus ageret, quod feriatis deberet. *Pessimum*, qui ferenô die sub tectis potius operaretur, quàm in agro.

5. *Erasmus.* Paucis contingit formæ decus, paucioribus divitiæ, paucissimis eloquentia.

CAPUT XXXI.

Pulchrum est & illud dicendi genus, quoties post superlativum ponitur Comparativus ejusdē nominis, qui significatum Superlativi quodammodo superare videtur.

Ut:

i. Mihi quidem *amicissimus*: es es

D

ta-

tamen *amicior*, si sæpiùs ad me scriberes.

2. Literæ tuæ mihi *jucundissimæ* fuerunt, eòque *jucundiores*, quòd ex iis te perbellè valere intellexi.

3. *Cic.* Vale igitur, mi Cicero, tibi-que persuade, te mihi quidem esse *charissimum*, sed multò fore *chariorem*, si talibus monumentis præceptisque lætabere,

4. *Idem.* Cùm ipsum Furnium per se *libentissimè* vidi, tùm hoc *libentiùs* quòd illum audiens te videbar audire.

5. *Idem.* Hoc tibi proponere, amplitudinem, & quasi exaggerationem quàm altissimam animi, quæ maxime eminet in contemnendis & despiciendis doloribus, unam esse omnium rerum *pulcherrimam*, eòque *pulchriorem*, quæ, si vacet populo, neque plausum captet, se tantùm ipsa delectet.

6. 0.

6. Ovid. Accedat lachrymis odi-
um, dignusque puteris.
Qui mala cum tuleris plurima,
plura feras.

CAPUT XXXII.

Pronomen Is, post copu-
lativam conjunctionē,
non sine Venere, quasi in E-
pexegeſi, id est, expositione,
ſive declaratione preceden-
ti collocatur.

Ut:

1. Alexander superavit Darium
cum infinito exercitu, & id in adole-
ſcentiā.

2. Veste erat indutus talari, & ea
tetrā & ſordidā.

3. Hic paucis ſuperbit nummis,
nec iis ſuis, ſed aliunde corrogatis.

4. Unicam tantūm ā te accepi epi-
ſtolam, & eam per brevem.

D 2

5. Cic.

5. Cicero. Berathrum, & eum quidem, ut scriptum est, compunctum notis Threiciis districto gladio iubebat anteire.

CAPUT XXXIII.

Arcana quoque elegantia est Ciceroni usitatissima, cum Pronomen ille cum conjunctione quidem jungitur, quoties aliquid concedimus, à quo mox aliud removebimus.

Ut:

1. Cic. Qui autem summum bonum in virtute ponunt, præclare illi quidem, sed hæc ipsa virtus amicitiam & gignit & continet.

2. Idem. In quo eò magis nobis laborandum est, quòd multi jam esse Latini libri dicuntur scripti, ab optimis

mis illis *quidem* viris, *sed* non fatis eruditis.

3. *Idem*. Atque hoc loco Philosophi minimè mali illi *quidem*, *sed* non fatis acuti, fictam & commentitiam fabulam dicunt à Platone.

4. *Erasmus*. Si *quidem* adjecimus libellum, de Amicitia, alterum de Senectute, alterum de Paradoxis, atque in omnes annotatiunculas quasdam, breves *quidem* illas, *sed* nū fallor, haudquaquam incommodas.

CAPUT XXXIV.

O *Rationes Indicativi
& Subjunctivi Modi,
quæ particulas quòd vel ut
sibi annexas habent, ornatè
pueri in infinitivi constru-
tionem resolvere poterint,
Nominativò in Accusati-
vum, & Verbo in Infiniti-*

D 3

vum

*vum mutatio, abjectis quòd
vel ut:*

1. Ajunt, quòd probi adolescentes depraventur consuetudine malorum; hoc sic resolvi potest: Ajunt, probos adolescentes depravari consuetudine malorum.

2. Terent. Chremes venit clamitans, indignum facinus comperisse se, Pamphilum pro uxore habere hanc.

3. Cic. Te à me amari plurimum, judicabis.

4. Ter. E flammâ te cibum petere posse, arbitror.

5. Plin. Jun. Audio, Valerium Martialem decessisse, & molestè fero.

6. Cicero. Anaxagoram ferunt, nunciatâ morte filii, dixisse; sciebam me genuisse mortalem.

7. Caesar. Ex iis cognoverunt, Caesarem ipsum in classe venisse.

8. Ter. Optavit se inhonestè hîc parare divitias, quàm in patriâ honestè pau-

pauper vivere, *Hoc est, ut pararet divitias potius, quam pauper viveret.*

CAPUT XXXV.

O *Rationes Indicativi & Subjunctivi modi, precedentibus, Cum, Dum, Postquam, & similibus particulis, ornatè multum in duos ablativos commutabis, quorum alter sit nominis, alter participii.*

Ut:

1. *Cum Roma floureret, atque Scipio Africanus regnaret, est Respublica benè administrata. Hanc locutionem eruditiùs efferre poteris: Româ florente, atque Scipione Africano regnante, est Respublica benè administrata.*

2. *Cum Julius & Pompejus inter se dissentirent, summum est civi-*

le bellum ortum. Hanc simili modo elegantius eloqui possis:

Ut:

3. Julio & Pompejo inter se dissentientibus, summum est civile bellum ortum.

4. Mulier, amisâ pudicitia, nihil habet reliqui, quod laudandum putes, id est, cum amisit pudicitiam.

5. Cicer. Oppressâ libertate patriæ, nihil est, quod amplius speremus.

6. Idem. Appropinquante morte, animus multo est divinior.

CAPUT XXXVI.

Quoties Nominativo
Uni, Duo vel plura
verba, aliqua copulâ, con-
junguntur, iis abiectis, &
verbis in gerundia vel par-
ticipia commutatis, oratio-
nē construes elegantio-
rem.

Ut:

Ut:

1. Cicero à primis annis oratoriæ facultati vacavit, & multos eloquentiæ patrociniò *servavit*, incredibili *svavitare perorando*.

2. Lycurgus canes educavit duos, quorum alter in culina semper *obambulans*, unctioribus cibis *inhabat*, mollibusque scamnorum plumis *asultando* tempus ociosè *transmittebat*.

3. *Cæsar. de bell. Gall.* Ad hoc autem incommodum accesserat, quòd Cæsar non modò Imperatorum superiorum exercitum continebat, sed in tertio quartoque die *procedendò*, castra *communiebat*, opereque faciendo milites, se *circumspiciendi*, non habebant facultatem.

CAPUT XXXVII.

Gerundia in participia
 Gita commutata, ut
 Ds cum

*cum Nominibus Substanti-
vis sibi junctis genere, nu-
mero & casu conveniant,
gratiora sunt, ac si cum ca-
su sui verbi efferantur.*

Ut:

1. *Studendi juris causâ, sum in Aca-
demiam missus.*

2. *Poëtica discenda gratiâ hûc veni.*

3. *Gerendorum bellorum causâ, prin-
ceps proficiscitur.*

4. *Gratiâ salutandorum amicorum
domum redeo.*

5. *Eo ad emendas vestes.*

*Hac omnia elegantiora sunt, quàm
si dixeris: Causâ studendi jus, discen-
di Poeticam, & , Eo ad emendum
vestes.*

6. *Cicer. Nunquam mihi tui colendû
aut ornandi voluntas defuit.*

7. *Idem. Ut primùm mihi potestas
data est augenda dignitatis tue, nihil
prætermisi.*

8. *Idem.*

8. *Idem.* Quid tam iddicile est, quàm in plurimorum *controversis dijudicandis* ab omnibus diligigi?

CAPUT XXXVIII.

Formula, in quibus est Relativum *Qui, Quæ, Quod, Et* verbum presentis, præteriti *Et* futuri temporis, venustè ita commutantur, ut Relativum omittatur, *Et* verbum in participium commutetur.

Ut:

1. Redama eum, *qui* te amat. Hoc sic rectius esseres: *Amantem* te redama. Item: Rete non tenditur accipitri, neque milvio; illis, *qui* nihil nocent, tenditur. Elegantiùs dixeris.

2. Nihil nocentibus tenditur.

Bonarum artium studiò quæritur nomen, *quod* nunquam peribit; Rectius *Et* Latiniùs est.

3. Bonarum artium studio quæritur nomen nunquam periturum.

Item ineruditum est:

Compara tibi divitias, quæ semper durabunt.

Latinum est:

4. Compara tibi divitias semper duraturas.

5. Res celerem finem habituras summoperè exposcimus.

6. *Erasm.* Hic quicquid undecunque corradere potest, id totum donat ventriculo, paulò post fortiter esuriturus.

7. *Idem.* Ille versuris ac ære alieno divitem se putat, mox omnia decedurus.

CAPUT XXXIX.

Locò illorum verborum,
Cupio, Volo, Desidero,
Intendo, Debeo, cum
particulis Si vel Cum, or-

na-

*natisimè utimur Participio
Futuri temporis, abjectis Si
& Cum, particulis.*

Ut:

Incultus sermo est.

Si intendis, vel cupis, scribere carmen succipienum, Virgilium legito.

Elegans est:

1. *Scripturus* carmen succiplenum Virgilium legito.

Item. Si cupis orare, cubiculum intrato.

Lasinum est:

2. *Oraturus*, cubiculum intrato.

Item:

3. *Auditurus* concionem templum subito.

4. *Scripturo* mihi has ad te literas, nunciatum est, te esse in Italiam profectum.

5. *Erasmus in Mor.* Deinde dicturi

C 7

de

de charitate, à Nilo Ægypti fluvio
sumunt Exordium; aut crucis my-
sterium *enarraturi*, à Babylonico
dracone feliciter auspiciantur; aut
de jejunio, *disputaturi*, à duodecim
Zodiaci signis principium faciunt;
aut de fide verba *facturi*, de quadrâ
circuli præloquuntur.

CAPUT XL.

Verba omnia motum,
ad locum significantia,
variè efferuntur; aut enim
cum priori Supino; aut Ge-
rundio; aut Participio Fu-
turi temporis, commutari
possunt.

Ut:

1. Venit, *ut eripiat* virginem.
2. Venit, *ereptum* virginem.
3. Venit, *ad eripiendam* virginem.
4. Ve-

4. Venit eripere virginem, & :
 5. Venit erepturus virginem. *Que*
postrema formula omnium est eruditis-
sima.

Alia formula com- mutata.

1. Hic festinat, *ut* omnia bona sua
profundat.
 2. Festinat, *profusum* omnia bona.
 3. Festinat, *ad profundendum* sua
 bona.
 4. Festinat, *ad profundenda* sua
 bona.
 5. Festinat, *profundere* bona sua.
 6. Festinat, *profusus* sua bo-
 na; *Harum tamen penultima Grecis,*
quam Latinis est fami-
liarior.

CAPUT XLI.

Futurum Passivum In-
finitivi modi venustissime
mè ponitur pro Participio
Futuri temporis in Dns &
Verbo Esse.

Ut:

1. Existimâram, me nunquam à te
Iudibrio lædendum esse; *id ornatus
Cicero effert.*

Ut:

1. *Cic.* Existimâram, pro mutuô in-
ter nos animo, & pro reconciliatâ
gratiâ, me nec absentem Iudibrio læ-
sum iri.

2. *Idem.* Ejus literis omnia perla-
tum iri ad senatum putabam.

3. *Idem.* Atque hoc addidit testi-
monii, suâ illum sententiâ, quam pa-
lâm omnes latari essent, *condemna-
tum iri.*

4. Te-

4. *Terentius.* Qui postquam au-
dierat, non *datum iri* filio uxorem
suo.

5. *Idem.* Et illam sine tuâ ope-
râ in cubiculum *iri deductum* do-
mum.

6. *Salust.* Ita ratus Jugurtham aut
præfidiis *nudatum iri*, aut prælio cer-
taturum.

7. *Idem.* Neque hominem nobi-
lem non suâ ignaviâ, sed ob Rempu-
blicam in hostium potestate *reli-
ctum iri.*

CAPUT XLII.

A *Djectiva masculina,*
Et fœminina in genus
neutrum sic commutata, ut
Substantivum subjiciatur
in Genitivo, latinam Et ele-
gantem formulam consti-
tuunt.

Ut:

Ut :

Elegantia est :

Plurimum	} Laudis consecutus es: Pro	Plurimam	} Laudem consecutus es.
Multum		Multam	
Parum		Modicam	
Nihil		Nullam	
Tantum		Tantam	
Quantum		Quantam	
Aliquid		Aliquam	
Quid		Quam	
Hoc		Hanc	
Plus		Majorem	
Minus	Minorem		

2. Terent. Cur non accersi jubes filiam, quod dotis duci firmas.

3. Quint. Sol universis idem lucis & caloris largitur.

4. Cic. Mihi poenarum plus, quam illi optarent, dederunt.

5. Terent. Nihil est periculi, me vide.

Sic

Sic dicimus:

6. *Hoc habes nobilitatis, hoc honoris tibi semper deferam, pro; hunc honorem, & hanc nobilitatem.*

CAPUT XLIII.

DUobus vel pluribus Substantivis singularibus venustissime subjicitur aliud Substantivum plurale à scriptoribus eloquentissimis.

Ut:

1. *Fridericum & Johannem Fratres hodiè per literas salutavi.*

2. *Virgiliis & Ovidii Poëtarum carmina non possum fatis laudare, colere, suspicere.*

3. *Rhenum & Albin nobilissima flumina navigio trajeci, patriæ me reducem exhibiturus.*

4. *Cic. Usque ad Cesarem & Fabium Consules.*

5. *Id.*

5. *Idem.* Hæc tum mandata *L. Piso* & *tu. L. Philippe Principes civitatis*, non dico, quô animô terre; verum, quibus auribus percipere potuistis?

9. *Idem.* *Marcellino* & *Philippo Consulibus*, nonis Aprilibus mihi Senatus est offensus.

7. *Sveton.* Fluminibus *Rheno* & *Rhodano* continæetur.

8. *Idem.* *Tarpejo Diodoroq;* cytharædis ducenta, nonnullis centena, quibus minimum quadragena sextertia, insuper plurimas coronas auri dedit.

9. *Idem.* Eô testamento hæredes æquis partibus reliquit *Cajum* ex *Germanico*, & *Tyberium* ex *Drufo nepotes*.

CAPUT XLIV.

DUobus item vel pluribus Adjectivis singularibus additur Substantivum,

vum, tam pluralis, quam singularis numeri, sed plurali elegantius uteris.

Ut :

1. *Primum & secundum cupita Johannis Evangelistæ legi, perlegi, poëticis numeris astrinxi.*

2. *Tricesimo octavo, & tricesimo nono capitibus dira nobis vaticinatur Propheta Ezechiel de Turcâ fatali hoste, & vastatore omnium crudelissimo.*

3. *Quintum & Septimum Tomos Operum Divi Augustini sibi comparavit.*

4. *Plin. De Ægyptio & Cretico Labyrinthis jam dictum est.*

5. *Sveton. Unum & alterum Consulares oblatiis provinciis non ausus est à se dimittere.*

6. *Curt. Quid autem interest, totidem*
dem

dem sint quot Porus habuit an tria millia cum uno aut altero vulneratis.

7. Cicero. Cujus inter primum & sextum consulatum, sex & quadraginta anni interfuerunt. Hic & Cicero duobus adjectivis adjunxit substantivum singulare.

Sic rectè dicimus Primam & Secundam Eclogas sive Eclogam nobis enarravit.

CAPUT XLV.

Vocabulorum propè idem significantium usurpatio, orationis vim & pondus auget, quod fit, cum rem unam vocibus multis, quæ synonyma aut ferè synonyma sint, ornatè efferimus.

Ubi tamen hoc monuisse non inutile sit; voces eo ordine collocandas esse,

ut quæcumq; postremo loco ponitur, majorem, quàm quæ præcessit, vim atq; efficaciam habeat.

Ut:

1. Incredibilem hanc in te dicendi facultatem laudant, colunt, suspiciunt.

2. Eruditionem tuam omnes uno ore prædicamus, extollimus, evehimus.

3. Nihil equidem lego oratione tuâ elegantius, venustius, divinius.

4. Cic. Defendimus eas leges, quas ipse nobis inspectantibus recitavit, pronunciavit, tulit.

5. Idem. Omnibus; quî patriam conservarint, auxerint, certum esse in cælo definitum locum.

6. Idem. Poëtæ cum magnam speciem doctrinæ sapientiæq; præ se tulerint, audiuntur, leguntur, ediscuntur, & inhaerescunt penitus mentibus.

7. Id.

7. *Idem.* Pythagoræcorum more exercendæ memoriæ gratiâ, quid quoque die *dixerim, audiverim, egerim,* commemoro vesperi.

8. *Quintil.* Jucundissima in oratore *humanitas, facilitas, moderatio, benevolentia.*

9. *Terent.* Adeone me *ignarum* putas? adeone porro *ingratum,* aut *inhumanum,* aut *ferum,* ut neque me consuetudo, neque amor, neque pudor commoveat.

10. *Idem.* Pergisne *scelesta* mecum perplexè loqui?

Quid ais venefica? Quid ais sacrilega?

11. *Poli.* Nihil apud nos invenies Laurentio *placidius, mansuetius, dulcius;* nihil *blandius, humanius, benignius;* postremò nihil *modestius, candidius, amabilius.*

CAPUT XLVI.

Omnis oratio acrimo-
niam maiorem, vehe-
mentiam, & impetum ha-
bet, per interrogationem,
quàm simpliciter, elata.

Ut:

1. Quid in vitâ hominum amicitia
dulcius est?

2. Studio literarum quid invenies
jucundius?

3. Cic. Quousq; tandem abutere,
Catilina, patientiâ nostrâ, & patere
consilia tua num sentis?

Quantò magis ardet quàm si dicere-
tur; diu abuteris patientiâ nostrâ,
& patent tua consilia.

4. Idem. Quid est enim stultius,
quàm incerta pro certis habere, fal-
sa pro veris?

5. Idem. Qvis unquam dubitavit;
quin in Republ. nostrâ primas elo-
quentia tenuerit, semper urbanis

E

pa-

pacatisq̄ve rebus secundas juris scientia?

6. *Idem.* Quid turpius, quàm sapientis vitam, ex insipientium sermone pendere:

7. *Idem.* Quid enim dulcius ocio literatô:

8. *Idem.* Quid est autem seipsum colligere, nisi dissipatas animi partes rursus in suum locum congerere?

9. *Idem.* Quid est per Deos, optabilius sapientia? quid præstantius? quid homini melius? quid homine dignius?

CAPUT XLVII.

Quando duo, quæ paria sunt, dicuntur, particula Tum eleganter geminatur; Si imparia, levius per particulam Cum effertur & præponendum, gra

*gravius verò cum tùm post-
ponendum.*

Cui hoc ascriptum vo-
lo: *In rebus imparibus par-
ticule Tùm adjungi non in-
usitatè præcipuè, maximè
verò.*

Exempla de rebus paribus.

1. Odit, *tùm* virtutem, *tùm* libera-
les artes omnes.

2. *Tùm* optimis moribus, *tùm* eru-
ditione eximiâ præditus adolescens.

3. Matrem *tuam* novi *tùm* piam,
tùm honestam matronam.

Rerum imparium, id est,
quarum altera minoris, & al-
tera majoris est momenti seu
ponderis, Exempla.

E 2

Ut:

Ut: 1. *Cic.* Plurimum valuisse apud me tuam semper auctoritatem, *cum* in omni re, *tum* in hoc *maximè* negotio, potes existimare.

2. *Quint.* *Cum* omni in studiorum genere, *tum* in hoc *præcipuè* bona valetudo, quæq; eam *maximè* præstat frugalitas, necessaria est.

His particulis non ineptè, opinor uteris in locutionibus, in quibus Germani dicunt: Sondernemlich / und sonderlich / und allermeist. Id quod Exemplis manifestius fit.

Ut:

Alle die uns gutes erzeiget haben / sollen wir lieben / und sonderlich unsere Præceptores.

Hanc locutionem Germanicam is a venustè & eleganter latinitate donaveris.

Cum omnes benè de nobis meritos amare debemus, *tum* *maximè* Præceptores nostros.

Item: Ich habe dich oft vermahn-
net

net zu der Tugend/und stetigem Fleiß
im studiren/ und fürnehmlich in me-
nen nächsten Briefen.

Cum sæpè aliàs te ad virtutem &
diligentiam in studiis assiduam ad-
hortatus fui, tum verò in proximis
ad te literis id feci.

CAPUT XLIIIX.

Tantum abest, hic lo-
quendi modus orationi
tuæ leporis & elegantia ad-
jiciet plurimum. Postulat
autem Verbum Conjuncti-
vi modi cum particulâ Ut
præpositâ, aut alia senten-
tia, cum eadem particula
annectitur.

Ut:

1. *Tantum abest, ut fratrem tuum
lethaliter vulnerârim, ut ne manu
quidem ipsum attigerim.*

E 3

2. Cic.

2. Cic. *Tantum abest*, ut nostra miremur, ut usq³ eò difficiles ac morosissimi, ut nobis non *satisfaciat* ipse Demosthenes.

3. *Idem Tantum abest*, ut scribi contra nos nolimus, ut id etiam *maximè optemus*.

Hoc loqvendi modo commodissimè uteris, ubi Teutonicè dicimus: Ich schweige dann/vel Ich will geschweigen.

Es gehet kein Tag fürüber / auff welchen ich nicht an dich gedencke / ich geschweige denn / daß du mir gänzlich soltest vergessen seyn.

Tantum abest, tui ut oblitus sim, ut nullus *prætereat* dies, quin mihi in mentem tui veniat.

Item:

Dein Bote ist wol sechs Tage weggezogen / als mir solches ist kund geworden / ich will geschweigen / daß ich von seinem Abschiede solte gewust haben:

Tantum abest, ut tui discessus hinc

ta-

tabellarii mihi cognitus fuerit, ut
jam tunc sex dies abierint, cum id
mihi cognitum fuit.

CAPUT XLIX.

AQvè, pro Tam; Ac
Atque pro Qvam,
non sine gratiâ & venusta-
te usurpabunt elegantia stu-
diosi.

Particulam Aqvè ele-
ganter usurpabis in formu-
lis, in quibus Germani has
voces ponunt, ja so wol / e-
ben so wol / Sed exemplo id
tibi perspicuum evadet.

Dein Bruder hat mir seine
Geschäfte eben so wol / als dir /
befohlen.

E 4

Hoc

Hoc ita efferas licebit: Frater mihi tuus *æqvè atq;* tibi sua commendavit negocia.

Cæterum, Ac, 'Atq; pro *Quàm* posita præcipuè post has particulas apud bonos reperies authores.

ÆQVE. Cic. Qui æqvè atq; ego sunt occupati.

Idem. Nihil æqvè desidero *atq;* bonam famam.

Idem. Lætatur amicorum lætitiâ æqvè ac nostrâ, & pariter dolemus *angoribus.*

ALIUS, ALITER. Terent. Aliud mihi respondes *ac* rogo.

Cic. Ne alio mense ac fas erat comitia haberentur.

Salustius. Ea res longè aliter ac ratus erat, evenit.

CONTRA. Salustius. Ubi videt Catilinam *contrâ ac* ratus erat, contendere.

Cic. Itaqve contrâ est ac dicitis.

PER-

30H

PERINDE. *Livius.* Perinde atque captâ urbe.

Salustius. Perinde omnes res laudantur atq; appetuntur.

PRO EO. *Ulp.* Si quis ex testibus nomen suum non ascripserit, veruntamen significaverit, pro eô est, ac si adhibitus non esset.

Idem. Pro eô habendum est, atque si nullo jure factum esset.

Similiter, Similis, Dissimilis.

Ut:

1. *Cic.* Neque verò illum *similiter* atque ipse eram, commotum esse vidi.

2. *Cesar.* Hortatur eos, ut simili oratione atq; ipsi fecerunt, suas injurias persequantur.

SECUS. *Cic.* Non *secus*, ac si meus eses frater.

Idem. Non dixi *secus*, ac sentiebam.

E 5

Idem.

Idem. Quoniam cœpi *secus* agere
atq; initio dixeram.

STATIM. *Ulp.* Judici eorum, *statim*
atq; factus est iudex, omnium rerum
officium incumbit.

PAR PARITER. *Cæsar.* Pari spa-
cio transmisus, *atq;* in Galliâ est, in
Britanniam.

Livius. Trucidant foeminas, *pariter*
ac viros.

IDEM. *Livius.* Ipsâ re intellectu-
ros, nequaquam *idem* esse, Syracusas
ac Leontinos oppugnare.

JUXTA. *Livius.* Trucidant inermes
juxta ac armatos.

Idem. Absentium *juxta atq;* inter-
entium bona divisa fuerunt.

CAPUT L.

Superlativis, Nominibus
et Adverbiis, Vel, ad-
iuncta particula, venustate

*tem habet maximam, pro
qua Etiam usurpare solet
loquentium vulgus.*

Ut:

1. Carmen illud tuum, *vel* Momus
iudice, laudem meretur insignem.

2. Hoc, *vel* *trimus*, infantulus scire
potuisset.

3. Literæ mihi tuæ gaudio *vel* *ma-
ximo*, fuerunt.

4. *Quintilianus*. Potior mihi ratio
vivendi honestè, quam *vel* *optimè* di-
cendi videtur.

5. *Idem*. Hoc transeo, de quo ne-
minem, qui literas *vel* *primis*, ut a-
junt, labris degustaverit. dubitatu-
rum puto.

6. *Cic.* Turba & barbaries foren-
sis dat locum, *vel* *viciosissimis* orato-
ribus.

Idem. Hoc autem, *vel* *uno*, præ-
sta-

stamus *vel maxime* feris quod collo-
quimur inter nos, & exprimere di-
cendô sensa possumus.

8. *Virgil. Carmina, vel cælo, possunt
deducere lumen.*

9. *Ter. Vel hic, Pamphilus quoties
jurabat Bacchidi, quàm sanctè, qui-
vis, ut facilè, posset credere.*

CAPUT LI.

QUò, pro *Quantò*; Eo
& Hoc, pro *Tantò*, e-
legantissimè utuntur, qui
diligenter locuti sunt au-
thores.

Ut:

1. *Quò* quisque est indoctior, eò,
(*vel hoc*) est impudentior; pro: quan-
tò quisque est indoctior, tantò est
impudentior.

2. *Quò* te magis amo, hoc plures ad
te scribo literas.

3. *Cic.*

3. Cic. *Quò minus* ergò honoris erat Poetis, eò *minora* studia fuerunt.

4. Idem. *Quò difficilius hoc* præclarior.

5. Quint. *Quò quisque ingenio minus* valet, *hoc* se magis attollere & dilatare conatur. Ut staturâ breves in digitos eriguntur, & plura infirmi minantur.

6. Idem. Præceptor, *quò sæpius* monuerit, *hoc* castigabit *rarius*.

CAPUT LII.

Pronomen *Qui, Quæ, Quod*, *elegantiam multam* ponitur pro *Secundum*, in *formulis*, *quæ* Parenthesis *formam quandam* habent.

Ut:

1. Nihil addubito *quin quâ* es *humanitate*, hanc meam *propensissimam*

E7

mam

manam erga te voluntatem, sis boni
consulturus.

*Id est, secundum tuam humani-
tatem.*

2. Scio te, *quâ es dexteritate,*
negocia mea curaturum diligentis-
simè.

3. Paupertatem omnem, *quæ tua
liberalitas est,* opibus & consiliis ad-
jurare non cessas.

4. Divitias omnes virtutis com-
paratione nullas, *quæ tua est consue-
tudo,* esse judicas.

5. Cic. Moriar nî, *quæ tua gloria
est,* puto te malle à Cæsare consuli,
quam inaurari.

6. Idem. Si mihi permisisses, *quæ
meus amor in te est,* confecissem cum
hæredibus.

CAPIT LIII.

Quò pro Ut aliàs cum
comparativo, aliàs
si-

*sine Comparativo, primi in
dicendo nominis usurpant
auctores.*

Ut :

1. *Cibo & potu parcè utendum
est, quò sit ingenii acrimoniâ ma-
jor.*

2. *Terent. Id amabo adjuta me, quò
faciliùs id fiat.*

3. *Quint. Pythagoreis certè mos
fuit, cum evigilassent, animos ad ly-
ram excitare, quò essent ad agendum
erectiores.*

4. *Cic. Quò tolerabiliùs feramus
igniculum desiderii tui crebris nos
literis appellato.*

5. *Idem. Omnia faciat, quò propo-
situm assequatur.*

6. *Idem. Inducebat Carneades,
non quò probaret, sed ut exponeret
Stoicis summum bonum esse frui his
rebus.*

7. *Idem.*

7. Terent. Hanc simulant parare,
quò Chremetem absterreant.

CAPUT LIV.

A Blativus qui pro quo
aut quomodo, non in-
usitatè ponitur apud melio-
ris notæ scriptores.

Ut:

1. Qui vales?
2. Qui scis patrem venisse tuum?
3. Cic. Qui potest igitur habitare
in vitâ beatâ summi mali metus.
4. Qui verò probari potest, ut sibi
mederi animus non possit, cum ipsi
medicinam corporis, animus inve-
nerit.
5. Idem. Qui cum amantissimè vi-
vebat.
6. Quint. Dubiis probari dubia
qui possunt?

7. Ter.

7. *Ter.* Infanis, *qui* istuc facere Eunuchus potuit?

8. *Idem.* *Qui* ille poterit esse intuto?

9. *Idem.* *Qui* isthac tibi incidit suspicio?

CAPUT LV.

Utpote, Quippe & Ut particula, ante Relativum *qui*, *quæ*, *quod*, *c. l.* locata, eruditissimè pro *quia* vel *quoniam*, usurpantur in formulis causalibus.

Ut:

1. Propediem moliri abitum hinc cogar, *utpote*, *qui* non ignorem, me hinc sine nummis vel unum diem vivere non posse, *id est*, *quia*, vel *quoniam*, non ignoro.

2. Crebras commensationes cane pejus & angve odit, *quippe qui* vel, ut
qui

qui, probè norit, quantum malorum agmen illæ secum trahant.

3. *Quint.* Nec ignoro, quos transco nec utiqve damno, *ut qui* dixerim, esse in omnibus utilitatis aliquid, *pro quia* dixi.

4. *Cic.* Lælius quidem frater ejus, *utpote qui* peregrè depugnavit, familiam ducit.

5. *Col.* *Quippe quæ* res etiam in desertis agris citra rustici operam convalescit.

6. *Erasm.* Non est huic habenda fides, *quippe, qui* bis pejeravit, *id est, quoniam vel quia* bis pejeravit.

CAPUT LVI.

Polita & elegans quoque oratio est illa, in qua Relativum *qui, quæ, quod,* cum verbo *Est,* aut aliis *inter-*

terdum verbis, amissò antecedente aliquò effertur.

Ut :

Cum dicis, *Est aliquis, qui te alloqui cupit, &*

2. *Fuerunt aliqui, qui amicitiam nostram disolvere conati sunt. Erit ditius id multò eloqui poteris, si antecedens Aliquis omittas, & Relativum Qui cum verbo tantum efferas, hoc modo: Est, qui te alloqui cupit: & Fuerunt, qui amicitiam nostram disolvere conati sunt.*

3. *Cicero. Sunt, qui discesum animi à corpore putent esse mortem; sunt qui nullum censeant fieri discesum; sed unà animam & corpus interire.*

4. *Idem. Sunt, qui quod sentiunt, etiam si optimum sit, tamen invidia metu non audent dicere.*

5. *Idem. Mittunt etiam vulneribus*

bus confecti ad dominos *qui* quæ-
runt, quid velint, si satisfactum iis
non sit, se velle decumbere.

6. Gellius. *Misit*, *qui* amicos ro-
garet.

7. Tibul. *Vidi*, ego, *qui* juvenum
miseros læsisset amores.

post Veneris vinclis subdere col-
la senem.

CAPUT LVII.

Multum Veneris il-
lud quoque dicendi
genus orationi con-
ciliabit, cum duo activa
verba uni Nominativo per
Conjunctionem copula-
ta, sine copulâ efferuntur,
verbo priori in participi-
um præteriti temporis mu-
tato.

Et:

Ut:

1. Vicinum tuum heri pecuniâ omni exuisti, & domo ejecisti. *Id hoc modo venustiùs effers: Vicinum tuum pecuniâ omni exutum domo ejecisti.*

2. *Id.* Epistolam hanc à Zoilorum morsibus vindicatam defende, pro vindica & defende.

3. *Virg.* Incute vim ventis, submersas obrue puppes.

4. *Salust.* In his erat Fulvius Senatoris filius, quem retractum ex itinere parens necari iussit.

5. *Idem.* Jugurtha imprimis Adherbalem excruciatum necat.

6. *Val. Max.* Verberibusque affectam necari iussit.

7. *Idem.* Protinusque dentibus abscissam & commanducatam linguam in os ejus irâ patens eripuit.

CAPUT LVIII.

Culta admodum & lepida dicendi ratio est,
si

si voce Malum pro adverbio interposita indignationis utimur, rem quendam detestandam abominandamque dicturi.

Significat autem hæc vox hac ratione usurpata idem quod Virgilio *Nefas*; usurpari poterit, ubi Germanicè dicimus: **Was den Teuffel / was die Plage.**

Ut:

1. *Quæ, malum, est ista effrenata tua impudentia impurissime?*
2. *Quid, malum, amici personam contegis inimicitias?*
3. *Terent. Quas, malum, ambages mihi narrare occipis?*
4. *Idem. Quid tuam, malum, id refert?*
5. *Idem. Quid tua, malum, me tandem censes velle assimularier?*
6. *Cic. Quænam, malum, est ista voluntaria servitus?*
7. *Idem*

5. *Idem.* *Quæ, malum, est ista tua audacia atq; amentia?*

8. *Idem.* *Quænam, malum, ista est ratio, semper optimis causis veteranorum nomen apponere?*

9. *Livius.* *Quid, malum, est imperantibus nolle parere.*

CAPUT LV.

Particulae quid & quod
ambæ in oratione collo-
catae sine ullo medio, mirifi-
cam venustatem pariunt.

Utimur autem his, di-
sturirem ponderis majoris,
quàm fuit, quæ præcessit,
Non ineptè opinor, his uti
possis, ubi in patrio sermo-
ne dicimus.

Za/das noch mehr ist/ut, Ich ha-
be dir geholffen womit ich konte/mit
Nath

Rath und That/ das noch mehr ist /
meine eigene Kleider und Geld habe
ich dir nicht geweigert.

*Hanc locutionem latinis-
simè per has particulas ef-
feres. Ut:*

1. Quibuscunque potui rebus, tibi
præsto fui, operâ, consilio, *quid?*
quòd ne vestes quidem proprias, &
pecuniam tibi unquam denegavi.

2. Quem nuper tantis laudibus e-
vexisti adolescentem, comperi in
Dialecticis oppidò rudem, *quid?*
quòd ne nomina quidem declinare,
& verba exactè conjugare novit.

3. Cic. *Quid?* *quòd* sapientissimus
quisque animò æquisimo moritur.

4. Idem. *Quid?* *quòd* salus socio-
rum summum in periculum ac dis-
crimen vocatur.

5. Idem. *Quid?* *quòd* tecum nun-
quam essem sine curâ.

6. Idem. *Quid?* *quòd* eòdem tem-
pore desidero filiam. CA.

CAPUT LX.

Formulae, in quibus imperiti has voces: Propter Quem, Quam, Quod, aut Ob quem, ob quam, ob quod, usurpant, ornatiores erunt, si harum vocum loco adverbis Cur, Quare, & Quamobrem utamur.

Ut:

Illepidus sermo est:

Quam affers causam, propter quam non interfueris lectioni?

Elegans est:

Quam affers causam, quamobrem vel cur, vel quare non interfueris lectioni?

Item:

Multa mihi fuerunt obstaculo, propter quae longiores ad te literas dare non potuerim.

F

La

Latinus est:

Multa mihi fuerunt obstaculo,
quamobrem longiores ad te literas
dare non potuerim. *Sed exempla ex*
unico latinitatis parente Cicerone addu-
camus.

Quamobrem.

1. *Cicer.* Multa mihi veniebant in
mentem, *quamobrem* unum laborem
tibi etiam honori putavi.

2. *Idem.* Deinde nihil rationis af-
fers, *quamobrem*, si libertas nullô mo-
dô adimi possit, civitas possit.

3. *Idem.* Nulla res est, *quamobrem*
istum nolim ex paternis probris ac
vitiis emergere.

4. *Idem.* Neque adhuc causam ul-
lam excogitare potui, *quamobrem*
commiserit.

5. *Idem.* Multa signa dederat,
quamobrem, quibus responsurus non
videtur, mentio de lege nulla fiebat.

Cur.

1. *Cic.* An vobis esse aliam causam
ullam

ullam putatis? *cur* in tantis præmiis eloquentiæ, tantâ voluptate dicendi, tantâ laude, tantâ gratiâ, tanto honore, tam sint pauci, semperque fuerint, qui in hoc labore versentur.

2. *Idem.* Quòd si tibi nulla causa est, *cur* hunc miserum tantâ calamitate affici velis.

3. *Idem.* Sed erant causæ, *cur* hoc tempore istic esse nollem.

Quare.

Satis mihi multa verba fecisse videor, *quare* hoc bellum esset genere ipso necessarium.

CAPUT LXI.

Quoties cum verbo *Curo* Infinitivus alicujus verbi Passivus efferendus est, tam is in participium futuri in *Dus*, eleganter commutatur ab authoribus probatis.

Ut:

1. Librum tuum, cum usus fuero, *referendum tibi curabo*; pro referri tibi curabo.

2. Cic. Funus ei satis amplum *faciendum curavit*.

3. Idem. Negotium *conficiendum cures*.

4. Idem. Hunc Fabricius *reducendum curavit*.

5. Idem. Hunc tu si mihi *restituendum curâris*, non possum dicere, quâ mihi gratum futurum sit.

6. Idem. Quos tamen ipsos, si quem cui rectè committam, *invenero, curabo ad te perferendos*.

7. Idem. Eô factum est, ut ad te Lupus sine meis literis rediret, cum tamen *curâset ad me perferendas*.

8. Valerius Max. Mero somnoque
sopi-

fopitos plaustris in urbem *devehendos curaverant.*

9. *Idem.* Ut Comperit, unde ad-
vecti essent, *reportandos inque tem-
plo Junonis collocandos curavit.*

CAPUT LXII.

QVis, Quæ, Quid, &
*casus qui inde na-
scuntur, non sine splendore
phrasis, cum verbo Nescio
collocantur.*

Ut:

1. Has literas, *nescio quas*, hoc tem-
pore boni consulas, rogo.

2. Vidi ante ædes tuas adolescen-
tem, *nescio quem*, qui te alloqui cupie-
bat.

3. Amare te virginem, *nescio quam*

F 3

in

in viciniâ à probatæ fidei accepi hominibus.

4. Lectis literis tuis pater, *nescio quid*, sibi non probari in iis dicebat.

5. Ovid, Spem mihi, *nescio quam*, vultu promittis amico.

6. Ter. Ex alio viro, *nescio quo*, puerum natum.

7. Idem. Homo se fatetur vi in via virginem, *nescio quam*, compressisse.

8. Cic. Quæ magno animo & claro, fortiter excellenterq; gesta sunt, ea *nescio quô modo*; quasi pleno ore laudamus?

9. Idem. Serpit, *nescio quo modo*, per omnem vitam amicitia.

10. Idem. Plus, *nescio quo pacto* videtur habere gravitatis.

11. Idem. Qualem fuisse Athenis Timonem *nescio quem*, accepimus.

12. Terent. *Nescio quod*, magnum malum me celas.

CA-

CAPUT LXIII.

AUlrea quoque dicendi
 Elegantia illa mihi es-
 se videtur, cum verbum
 idem, quod in præcedenti
 clausulâ ponebatur, per
 conjunctionem Autem, vel
 porro, reperimus.

Ut:

1. Te etiam atque etiam rogo, ut
 quàm primum si unquam poteris, ad
 me venias, poteris autem facillimè, si
 Hieronymum fidelissimum fratrem
 meum, tuique amantissimum itinere
 ris comitem tibi adjunxeris.

2. Bonâ adolefcentes indole præ-
 diti, operam quàm possunt maxi-
 mam adhibeant, ut à primis statim
 annis optima quæque discant, ac
 strenuè proficiant, proficient autem,
 si discendi cupidi fuerint.

F 4

3. Cila

3. *Cicero.* Quoniam his voluminibus ad te profecta vox mea est, tribues his temporis quantum *poteris*, *poteris autem* quantum voles.

4. *Camerarius.* Nam si quid ego *possum* iudicare, *possum autem* aliquantulum, ut par est, in his studiis ab ineunte ætate versatus hæc profectò editio Fabriciana & aliis omnibus præstat, & singularem laudem atque prædicationem meretur.

5. *Erasm.* Cui quidem non minùs faveo, quàm *diligo*. Porro tùm *diligo* effusissimè, tùm faveo impensissimè.

CAPUT LXIV.

O *Rationes, in quibus semidoctum vulgus dicit, Non est opus, Oportet, Non*

Non oportet, *vel* Quid est opus? hoc Tulliano flosculo venustiores efficies, videlicet *iis*: non est quod; nihil est quod, & quid est quod? *usus fueris.*

Ut:

Vulgaris sermo est:

Non est opus, ut mihi prolixè agas gratias.

Latinior est:

Nihil est, quod mihi prolixè agas gratias.

Vel:

Nihil est, quod mihi agas gratias.

Idem:

Quid opus est, ut ob rem tam leuem, tantam excites Tragediam?

F 5

Ele-

Elegantior erit.

Quid est, quod ob rem tam levem, tantam excites Tragœdiam.

Sic dicimus: Nihil, quod vereare, te ob id in odium hominum incurre- re, pro, non opus est, ut verearis.

Non est, quod ex labore uno gemi- num tibi efficias, id est, non oportet, vel non est opus ut efficias.

Ciceronis Exempla hæc sunt:

1. *Cic. De familiâ liberatâ, nihil est, quod te moveat.*

2. *Idem. Epistolæ copiosæ & sva- viter scriptæ, nihil est, quod multa re- spondeam.*

3. *Idem. Quare nihil est, quod ex tanto comitatu virorum amplissi- morum me unum extrahat,*

4. *Idem. De Britannicis rebus co- gnovi ex tuis literis, nihil est, nec quod*

quòd metuamus, nec quòd gaudeamus.

5. *Idem.* Nihil est, quòd me invites.

6. *Idem.* Nihil est, quòd vereare, ego enim ne pilo quidem minus te amo.

7. *Idem.* De Apulejo, quid est, quòd labores.

8. *Idem.* Nihil est scilicet, quòd de Cotta cogitemus.

9. *Idem.* Dignitatem quidem illam consularem fortis & constantis nihil est quòd cogitemus.

10. *Idem.* Excruciat me valetudo Tulliae nostrae, de qua nihil est, quòd ad te plura scribam.

11. *Idem.* De eruditione ejus, quòd labores, nihil est.

12. *Terent.* Nihil est, quòd dicas mihi, quærebam alium.

13. *Idem.* Nam nihil est illic quòd moremur diutiùs.

14. *Virg.* Si vitulam spectes, nihil est, quòd pocula laudes.

15. *Idem.* Nihil est, quòd dicta retractent?

Ignorant

Ignavi Æneidæ.

Horatius. Non est quod multa loquamur.

CAPUT LXV.

L *Epidus quoque dicendi modus est, quò eruditiores utuntur, dicentes Tamdiu, Donec, Tantisper dum, vel Dum, solam, particulam ponentes, quâ frequenter utitur Cicero, flos & decus eloquentiæ Latinæ.*

Ut:

Tam diu domi maneas, donec ego te in literarum ludum iturus conveniam. Elegantius id hoc efferes modò:

I. *Tantisper domi maneas, dum ego*

ego ludum literarium iturus allo-
quar.

2. *Tantisper* in Grammatices stu-
dio perseverabis, *dum* in archite-
ctum sermonis atq; adeò absolutum
artificem evaseris.

3. *Tantisper* ipse discas, *dum* docere
alios possis.

4. *Ter.* Ego te mecum dici *tanti-
sper* volo, *dum*, quod te dignum est,
facis.

5. *Cic.* Tibi censeo latendum *tanti-
sper* ibidem, *dum* effervescat hæc
gratulatio, & simul *dum* audiam,
quemadmodum negocium confe-
ctum sit.

6. *Idem.* Sed ad properationem
meam interesse, non te expectare,
dum ad locum venias.

7. *Idem.* Scribis in Italiâ te mora-
turum, *dum* tibi literæ meæ veniant,
si per hostem licet.

8. *Idem.* De sororis autem tuæ filiis
non expectavi, Brute, *dum* scriberes.

9. *Idem.* Non expectavi, *dum* mihi à te literæ redderentur.

10. *Idem.* Expecta amabo me, *dum* Atticum conveniam.

11. *Idem.* Quid expectem, *dum* de te quinque & septuaginta tabellæ diripiantur.

12. *Idem.* An ergò expectas, *dum* ab inferis ille Malleolus exurgat?

13. *Idem.* Nolite expectare, *dum* omnes obeam oratione meâ civitates.

14. *Idem.* Num expectas *dum* te stimulis todiam?

15. *Idem.* Ut ibi esset *tantisper*, *dum* culeus, in quem conjectus in profluentem veheretur, compararetur.

16. *Livius* Expectate, *dum* Consul aut Dictator fiat.

17. *Idem.* Nec expectent, *dum* à Româ legati veniant.

18. *Idem.* Moratus, *dum* milites ad prædam discurrerent.

19. *Idem.*

19. *Idem.* Moratus, *dum* Imperatores consuleret.

20. *Idem.* Expectantes, *dum* ab hostibus clamor inciperet.

21. *Idem.* Paucos morati dies, *dum* focii venirent.

22. *Idem.* Nolite expectare, *dum* fugiant.

23. *Idem.* Paucos moratus dies, *dum* se copiæ adsequerentur.

24. *Idem.* Expectate, *dum* vobis obviæ veniant.

25. *Virg.* Tytire, *dum* redeo, brevis est via, pasce capellas.

CAPUT LXVI.

Conjunctio Et geminata pulcherrimum habet usum; sed in rebus diversis geminatio erit venustior.

ut:

Ut :

Cum dicis: Diligentia honores gignit & continet; Hic ornate multum conjunctionem & verbo quoque seu nomini prioris clausula preponas, hoc modo:

1. Diligentia honores & gignit & continet.

2. Te & appellant homines sapientem, & existimant.

3. Te & malum esse dicunt, & sentiunt.

4. Te & probum putant, & loquuntur.

5. Isti & habentur mali, & appellantur.

6. Studio literæ & parantur & conservantur.

7. Fili, & morem geres & tuæ salutis consules, si te studiosum præstiteris.

CA-

CAPUT LXVII.

CUram & diligentiam in
 contextu orationis re-
 quirunt particulae quod &
 ut; sunt enim cum principa-
 les copulae, tum vero sapissi-
 me recurrunt.

Facilis autem hic lapsus
 est pueris Quod pro Ut, seu
 Ut pro Quod, usurpanti-
 bus. Id quod eò illis usu ve-
 nire crediderim, quod u-
 tramque particulam, per
 Teutonicam voculam daß
 exponere solemus. Sit igitur
 hæc regula:

I. Quoties Ut finalem
 causam, hoc est, rem cuius
 gra-

*gratià aliqua sit, significat,
conjunctivum adsciscit.*

Ut:

1. Terent. Ubi inveniam Pamphilum, *ut* metum ei, in quo est, *adimam*.

2. Cic. In eo maxima est, *ut* simus ii, qui haberi velimus.

II. *Ut post verba jubendi, imperandi, timendi, petendi, adimendi & deliberrandi, conjunctivum adsciscit.*

Ut:

1. Timeo, *ut* ferre possis.

2. Consul petit, vel jubet, vel imperat, vel consulit, vel svadet, *ut* negotium nullâ interpositâ morâ, *conficias*.

III. *Post particulas Tantus, Talis, Tam, Adeo, Tot; Ita;*

Ita; Ut, non Quod, ponendum est.

Ut:

1. *Talis, vel tantus, est nebulo, vicinus tuus, ut verbis describi satis nequeat,*

2. *Tam impudens est, ut vel falsissima quæque pro testimonio dicere non erubescat. Quamobrem sic plerisque est odiosus, ut ad mentionem ejus despiciant.*

3. *Præterea ita vixit hætenus, ut ne teruntium quidem reliquum habeat.*

In id genus locutionum si Quod posueris, in solæcismi fœditatem incidet, quod diligenter pueris observandum censeo.

Quòd.

Hæc particula eventum rei monstrat, & Indicativus

119.

modo, quoties presentem actionem significat, communissimè adhaeret; Coniunctivo autem, quoties praeteritum negotium significat.

1. Ideò nulli places, quòd tibi nimium places.
2. Ob id te saepiùs reprehendo, quòd impensiùs diligo.
3. Quòd benè vales, gaudeo.
4. Cic. Benè facis, quòd me adjuvas.
5. Idem. Illud extremum est, quòd rectè vivendi ratio meliores efficit.

Hæc de presenti negotio dicuntur, ideòq; per indicativum effertur; sequentia verò per praeteritum, Et ob id per coniunctivum rectè efferes.

Ut:

Ut:

1. *Quòd redieris incolumis, gaudeo.*

2. *Quòd restibi ex animi sententiâ evenerit, lætor.*

3. *Quòd convaluerit, pater, summo perè gaudeo.*

4. *Cic. Gratisimum mihi est, quòd quiveris.*

F I N I S.

•••••(o)•••••

LIPSIÆ,
Prostat apud Samuelem
Scheibium.

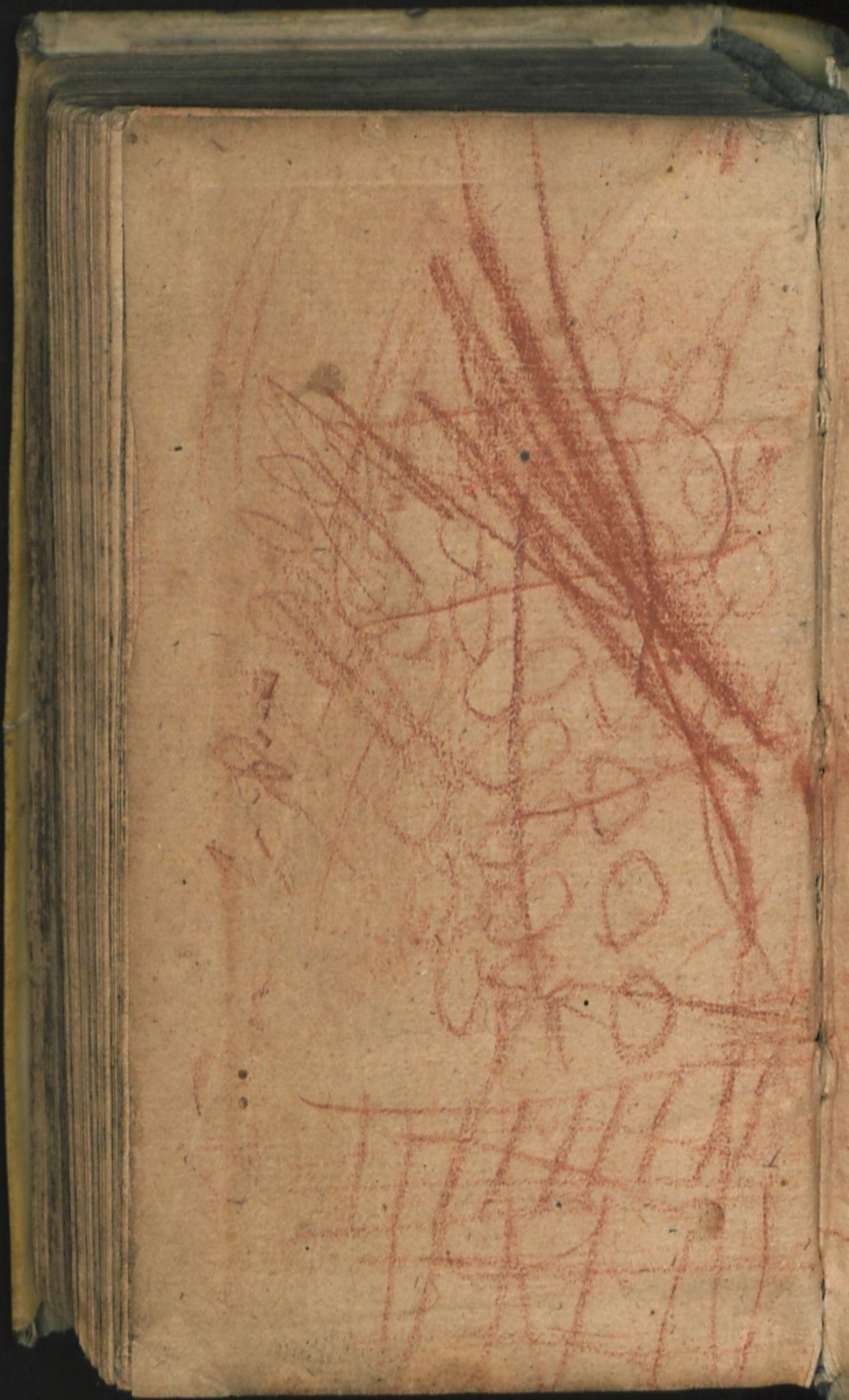

Typis JOHANNIS ERICI
HAHNII,

1
12

38

13

K 10

ULB Halle

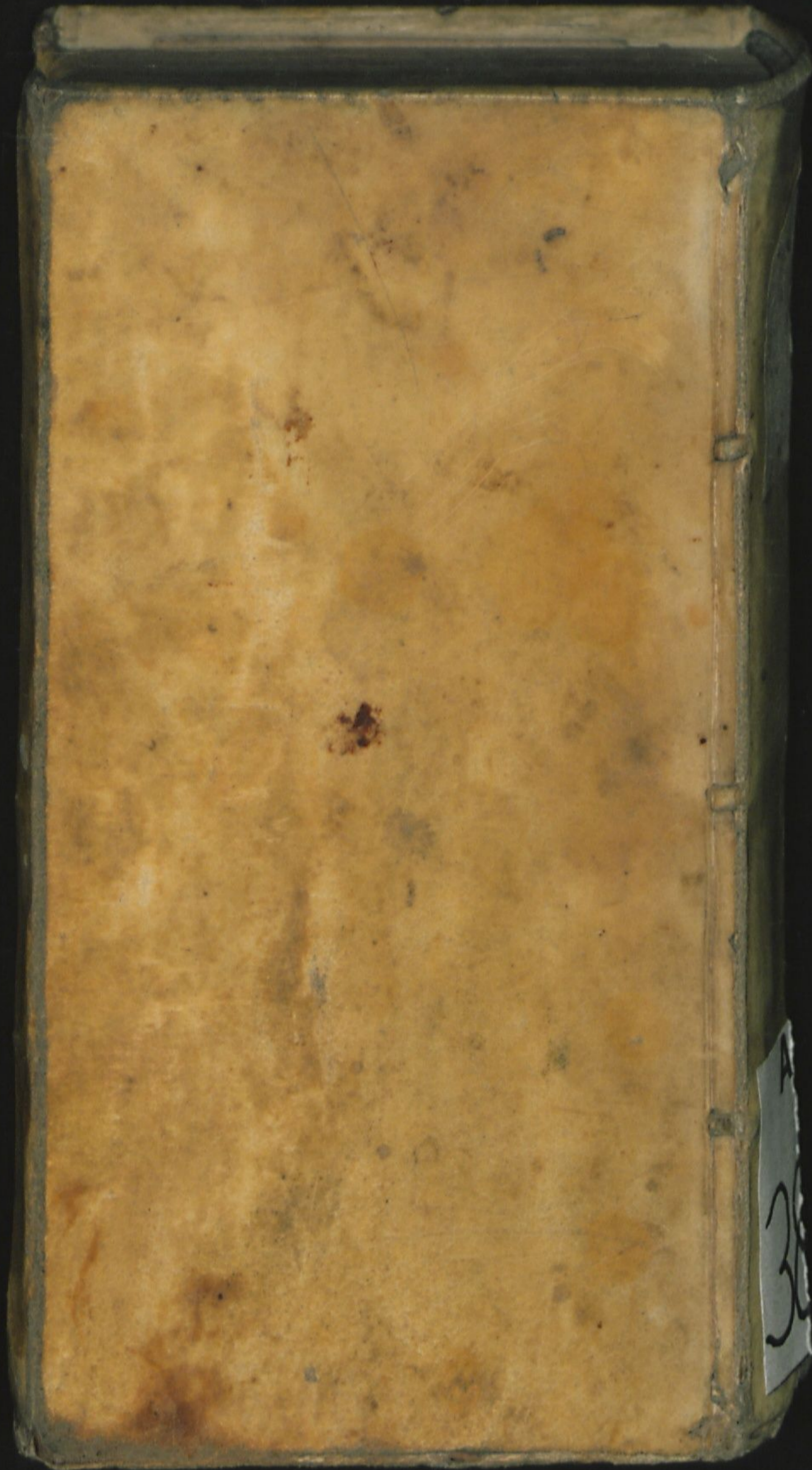
3

006 567 479

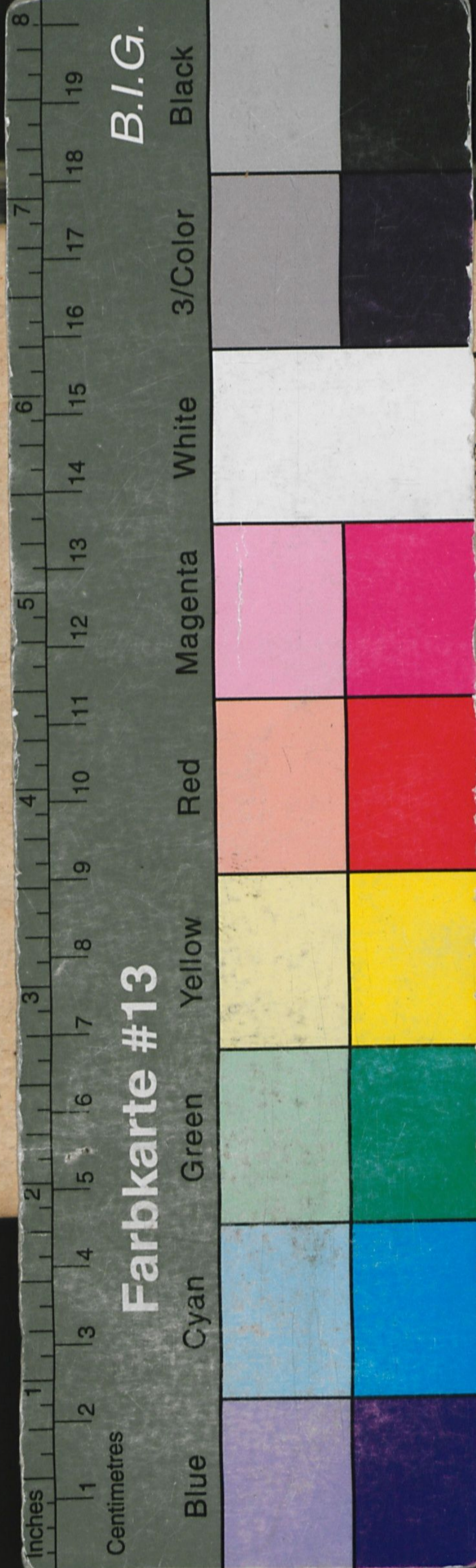
VO 19

A
2
...

B.I.G.

Farbkarte #13

ELEGANTIARUM
LATINI
ERMONIS

PRÆCEPTIO-
NES ALIQVOT,

In gratiam

Studioſæ Juventutis
collectæ,

*in Ciceronianis, tum alio-
rum bonorum Authorum exemplis
illustrata,*

quibus incorrupta propriissi-
mæq; Latinitatis cupidis utiles
& necessariæ,

AUCTORE

Georgio Vogelmanno,
Legisse juverit.

in gratia & Privilegio Elect. Sax.

LIPSIÆ,

apud SAMUELEM SCHEIBIUM.
JOHANNIS ERICI HAHNII.
Anno M DC LIX.